

OPENER

April 2023
Jaargang 18 nr 2
Onafhankelijk magazine
voor Oostelijk Havengebied,
Indische Buurt, IJburg
en Zeeburgereiland

Het Baggerbeest verrijst
Plantenseks
Marli Huijer over sterven

April 2023

- 3 Redactioneel: Lente
- 4 In de Sluisbuurt verrijst het Baggerbeest
- 5 Hoog tijd voor de rechten van het kind
- 6 Voorjaarsbloemen
- 8 Column: Fijn samenwonen
- 9 Straatcoaches op IJburg
- 10 Vrouwen uit alle windstreken zingen samen
- 11 Poëziebattles in Vrijburcht
- 12 Kort buurtnieuws
- 14 Bortusk Leer plakt de stad vol
- 16 Foto: Sluisbuurt
- 18 Geheugen van Oost: Loods 6
- 19 De Staat van de Indische Buurt
- 20 Architecten voor vergroening
- 21 Eline Roebers schaakt
- 22 Ommetje door het Flevopark
- 23 Tien jaar Thrive yoga
- 24 Boeken: Marli Huijer
- 26 Politiek: de verkiezingen
- 27 Recept: citroenpudding
- 28 De haven in oorlogstijd
- 29 Buurtdichter
- 31 Uittips
- 32 Buurtpuzzel

Colofon

IJopener is het magazine voor alle bewoners van het Oostelijk Havengebied, de Indische Buurt, IJburg en Zeeburgereiland. De redactie bestaat uit vrijwilligers. De meningen van de afzonderlijke auteurs geven niet noodzakelijkerwijs de mening van de redactie weer.

REDACTIELEDEN

Natanja den Boeft, Ruben Cardol, Marcel de Cnock, Eline Crijns, Lida Geers, Marna van Hal, Joyce Hes, Tineke Kalk, Björn Martens, Mariska Meijer, Reinjan Mulder, Norfoh, Goos van der Sijde, Simone Slotboom en Corry Zoll

MEDEWERKERS AAN DIT NUMMER

Martin Alberts, Afra Barentz, Michel van Dijk, Merlijn Doormernik, Harry Gielen, Ludo de Goeje, Inna van den Hogen, Nationaal Comité 4 en 5 mei, Harold Pareira, Paul Paulusma, Johan Seijbel, Stadsarchief Amsterdam, Studio Valkenier, Tropenmuseum, Winny Ros en Josien Vogelaar

PRODUCTIE

Eindredactie	Anna de Haas
	Jikke Heermans
Bureauredactie	Natanja den Boeft
Vormgeving	Tekst en Techniek (Frits van den Akker en Jolanda Budding)
Drukwerk	Rodi Rotatiedruk, Diemen
Oplage	26.000 ex.

STICHTING IJOPENER BESTUUR

François Claessens (voorzitter), Sjeng Lamers (penningmeester), Betsy Albers (secretaris), Bert Steinmetz (lid), Joyce Hes (redactielid)

VOLGENDE EDITIE

Deadline	25 mei
Verspreiding	vanaf 16 juni

VOORPAGINA

Foto: Marcel de Cnock

CONTACT

Stichting IJopener	
E-mail	info@ijopener.nl
Website	www.ijopener.nl
Rekeningnr.	NL51 INGB 0006 6548 54

ADVERTENTIE-ACQUISITIE

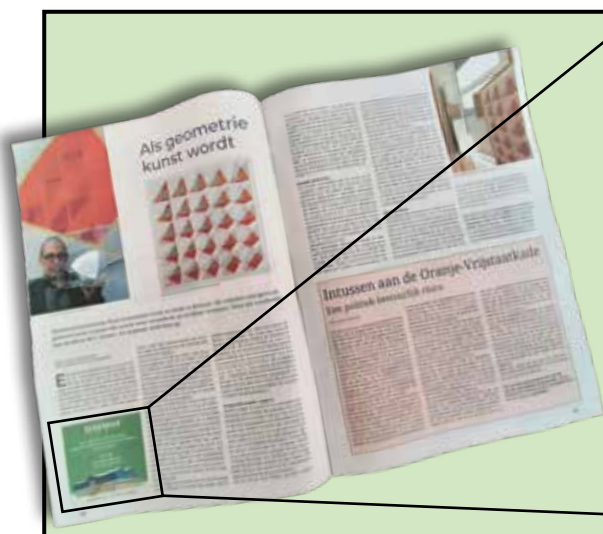
adverteren@ijopener.nl
Zie pagina 30 voor tarieven
Overige informatie op www.ijopener.nl

IJOPENER GEMIST?

Bezorgklachten: bezorging@ijopener.nl.
Kijk op pagina 30 voor adressen waar u IJopener kunt afhalen.

IJOPENER DIGITAAL LEZEN?

Ga naar www.ijopener.nl/archief

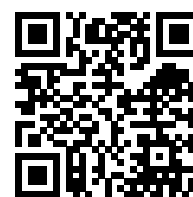
Adverteren... ja graag

dat helpt ons
om het magazine te kunnen
blijven maken

en dat helpt u
want het magazine ligt lange tijd
in vele woonkamers
en op meerdere leestafels in het
verspreidingsgebied

adverteren@ijopener.nl

Steun de IJopener!

doneer.ijopener.nl

Lente

TEKST: NATANJA DEN BOEFT
FOTO: BJÖRN MARTENS

De astronomische lente begon op 20 maart met een prachtige dag, gevolgd door een paar weken wind en regen. Met weercijfer drie was het bijna beter om op de grond te zoeken naar een opgeschoten narcis dan in de lucht naar wat blauw. De mutsen gingen weliswaar af, de capuchons bleven op. Langzaam kroop het kwik omhoog en kwamen toch die lentekriebels waar dit nummer vol mee staat.

Het vallende water van de afgelopen tijd maakt het moeilijk voor te stellen dat ons land te droog is en dat we over een maand of vier waarschijnlijk de boodschap krijgen dat water bespaard moet worden. Geen peuterbadje vullen met kraanwater. Balkon of tuin niet besproeien. Korter douchen.

Op de VN Waterconferentie in maart hield koning Willem-Alexander een toespraak: 'Alles wat we nodig hebben om een behoorlijk leven te hebben, heeft direct te maken met water. Onze gezondheid, eten, veiligheid, habitat, economie, infrastructuur en klimaat. Waterveiligheid is een van de grootste uitdagingen van onze tijd (...)' Mondiaal speelt de VN daarin een grote rol. Dichter bij huis hebben we de waterschappen.

In het licht van het bovenstaande is het bijna

onbegrijpelijk hoe weinig aandacht er in de media is besteed aan de recente waterschapsverkiezingen. Zeker, de uitslagen waren te vinden en ze werden ook wel ergens geduid. Maar je moest toch goed je best doen om deze informatie te vinden. Terwijl water ook politiek belangrijk is. De belangen van de ene groep botsen vaak met die van een andere. Wie bovenstrooms woont wil iets anders dan wie bij de monding van een rivier leeft. Boeren, recreanten en natuur hebben baat bij totaal verschillende grondwaterstanden. Al die belangen worden zowel ambtelijk als politiek gewogen. Paul Paulusma schrijft er verderop in het blad meer over in zijn commentaar op de verkiezingen voor de Provinciale Staten en de waterschappen.

Naast water is er meer natuur in dit nummer. Voorjaarsbloemen, de berm en parken staan er vol mee. Goos van de Sijde stelt ze aan u voor en leert ons dat bloemen in feite seksuele wezens zijn. En hij neemt u mee op een wandeling door het Flevopark.

Diverse lokale kranten hebben in het afgelopen jaar gemeld dat de bodem van de nieuwe Sluisbuurt op het Zeeburgereiland in de komende 30 jaar wel 50 tot 80 centimeter kan zakken. Dit heeft mogelijk te maken met het Oer-IJ dat hier ooit van de Utrechtse Vecht naar de Noordzee stroomde. In die tijd leefde op de plek waar nu Zeeburgereiland is een soort watersalamander. Allang uitgestorven

maar hij was wel inspiratie voor de nieuwe broedplaats die op het eiland verrijst, Het Baggerbeest is volop in aanbouw en opent in september de deuren voor nieuwe en halfnieuwe buurtbewoners, studenten en kunstenaars. Mariska Meijer interviewde een van de initiatiefnemers.

Verder in dit nummer een interview met Marli Huijter over de kunst van het sterven. In haar nieuwe boek onderzoekt ze hoe we ons verhouden tot de laatste levensfase, want dat die gaat veranderen is zeker. Je leest het in de Boekenhoek. Naast de kunst van het sterven in deze editie ook de kunst van het zingen, het gesproken woord en natuurlijk een portret van een kunstenaar. Misschien kent u zijn werk maar niet de man zelf, want Bortus Leers plakt zijn werk als affiches door de hele stad. Ook is er een vervolg op het artikel over veiligheid in IJburg. Joyce Hes interviewde twee straatcoaches van Stichting Aanpak Overlast Amsterdam. En ten slotte aandacht voor de Indische Buurt: Ruben Cardol interviewde de initiatiefnemers van De Staat van de Indische Buurt en Corry Zoll ging in gesprek met twee jonge architecten die kinderen betrekken bij het vergroenen van schoolpleinen en van de buurt waarin ze wonen.

Dit is een greep uit de vele artikelen in dit lentenummer. We wensen u veel leesplezier. En zoals altijd: Stuur ons verhalen of meld u als schrijver bij onze energieke redactie! <

Check je voorstel huurverhoging!

Vragen?
IWOON helpt.
Goed en gratis

- Klopt de huurverhoging?
- Slecht onderhoud?
- Hoge servicekosten?

Doe de huurcheck!

www.huurverhoging.nl

bevoegd docent geeft
gitaarles

- alle leeftijden
- alle stijlen
- klassiek en elektrisch

KNSM-Laan 768
bel voor info
06 24 12 48 85

Recht in de bek van het beest

Als je vanaf de IJburglaan naar de Piet Heintunnel rijdt, zul je over een paar maanden recht in de bek van het Baggerbeest kijken. Geen echt dier, maar een gebouw in de Sluisbuurt dat een culturele broedplaats zal herbergen. IJopener mocht alvast een kijkje nemen op het bouwterrein.

TEKST: MARISKA MEIJER
BEELD: STUDIO VALKENIER

Ontwikkelaar Urban Resort ontwikkelt deze broedplaats met de bijzondere naam Baggerbeest. Het bedrijf beheert 22 broedplaatsen in Amsterdam, zoals ACTA en de Vlucht in Nieuw-West, en ook zes ateliers op de Piet Heinkade. Samen met Ryan van der Knaap van Urban Resort lopen we over het terrein van het Baggerbeest waar druk gebouwd wordt, en hij vertelt ons over dit project.

De naam komt voort uit de geschiedenis van het eiland: Er leefde hier een bepaald soort watersalamander.

Onder dit stuk Amsterdam loopt het Oer-IJ, waardoor de plannen een paar keer uitgesteld moesten worden. Ryan: 'Je ziet dit ook op Zeeburgereiland, de riolering verzakte doordat er Oer-IJ onderdoor stroomde. Uiteindelijk is er hier in de Sluisbuurt veel zand gestort dat moest inklinken, en nu is het eindelijk zover dat er geheid kan worden, onder andere voor de woontorens van meer dan 100 meter.'

Het concept van het Baggerbeest is dat het een experimentele broedplaats is voor de wijk die de komende jaren uit de grond gestampt gaat worden. Met 5.000 woningen en 11.000 inwoners zullen de nieuwe bewoners zich deze plek eigen moeten gaan maken, en de broedplaats dient – als eerste gebouw dat 'af' zal zijn – als ontmoetingsplek. Ryan: 'Wat we hier gaan doen is vooral gericht op sociale binding. Straks komt er een wijk met 11.000 inwoners. Hoe creëer je nou sociale binding tussen de inwoners die hier allemaal nieuw komen wonen in een wijk die er nog niet echt is? Dat kan vanuit hieruit worden onderzocht, en daarnaast is het de eerste plek in de wijk waar mensen samen kunnen komen.'

Lerende broedplaats

'Het wordt een lerende broedplaats, vandaar dat ook Hogeschool Inholland erbij zit met het leerplan Sluislab, een vorm van onderwijs waarin studenten praktijkgericht onderzoek doen naar hoe je samen een eiland uitvindt. Daarnaast werken we ook veel samen met het Sandberg Instituut, een masteropleiding van de Rietveld Academie. Inholland-studenten zullen activiteiten organiseren en de Sandberg-studenten bedenken kunstinterventies waarmee ze onderzoeken hoe de wijk samenkomt en met de gezamenlijke ruimte omgaat.' De 'bek' van het beest zal ruimte bieden aan horeca, en met een terras dat de hele dag zon heeft, zal dit vanaf september dit jaar de eerste bezoekers naar het Baggerbeest trekken. De rest van het hoofdgebouw biedt ruimte aan een zaal voor exposities en voorstellingen. Naast het gebouw verrijzen drie andere gebouwen met in totaal 76 ateliers voor kunstenaars. Ook jongerencentrum Dynamo krijgt een plek op het terrein.

Ryan: 'We richten ons met deze broedplaats vooral op jongeren. Het wordt een plek voor experiment. Voor jongeren zijn er in de wijk wel sportfaciliteiten zoals de Urban Sport Zone, maar er is nog weinig cultuur. Bij het Baggerbeest kunnen ze bij Dynamo naar binnen lopen, waar de kunstenaars vanuit de broedplaats workshops kunnen aanbieden.'

Wat kunnen mensen uit de buurt verwachten?

'Er komt laagdrempelige horeca die van 's ochtends tot 's avonds laat open is, in het weekend hopelijk met ruimte voor feestjes. Verder

hangt het een beetje af van wat voor kunstenaars hun intrek zullen nemen in de ateliers, maar we zijn echt op zoek naar diegenen die ook workshops aanbieden, zoals schilderen en keramiek. Daarnaast komt er een buurtatelier waar exposities worden gehouden.'

Is er ook ruimte voor theater?

'Dit project heeft een heel lange aanloop gehad, we hadden eerst een ontwerp met een theaterzaal erin maar door stijgende bouwkosten is dat uiteindelijk gesneuveld. Qua theater kunnen er wel voorstellingen worden gegeven in het horecagebouw, dat heeft een groot punt-dak. We zijn in gesprek met een theaterschool in IJburg en zouden het ook leuk vinden als basisscholen hier hun eindmusicals zouden gaan opvoeren.'

Ryan: 'Het gebouw wordt groen aan de buitenkant, we kijken nog of we dat met beplanting willen doen. Er komt een houten constructie om het gebouw heen in de vorm van een beest. Het wordt een iconisch gebouw. Wouter Valkenier, de man achter bedrijventerrein de Tuin van BRET, Café de Ceuvél en restaurant Hannekes Boom heeft het ontworpen.'

Baggerbeest wordt 1 augustus opgeleverd en de officiële opening staat gepland voor oktober. <

Via baggerbeest.nl en urbanresort.nl kun je de vordering van dit bijzondere project volgen.

Ieder kind zijn goed recht

TEKST: RUBEN CARDOL
ILLUSTRATIE: JOSIEN VOGELAAR

Onlangs vond in de Meevaart de eerste editie van de STRONG kinderrechtenconferentie plaats. Voorafgaand liepen de meer dan honderd deelnemers in een mars van de Wibautstraat naar de Indische Buurt om aandacht te vragen voor het internationale verdrag voor de rechten van het kind.

Aandacht voor kinderrechten is hoog-nodig', vertelt initiator Sjieka van Rooijen. 'Internationaal scoort Nederland structureel laag op de kennis over deze rechten.' Sjieka richtte STRONG (Supporting the rights of new generations) in 2007 op. De aanleiding was een krantenartikel: wekelijks overlijdt er in Nederland één kind aan de gevolgen van kindermishandeling. 'Het was voor mij echt een shock. Ik was me niet bewust van de omvang. Dat 80.000 kinderen in Nederland te maken krijgen met mishandeling. Daar wilde ik iets aan doen.'

Bewustwording

Op een druilerige woensdag spoedt de IJopener zich naar het Kohnstammhuis om met Sjieka en haar mede-initiatiefnemer te spreken over het jongste project van stichting STRONG. Hier, op de Hogeschool van Amsterdam (HvA), legt Trudie Groen, onderwijskundige en docent Pedagogiek, uit waarom de problematiek vaak onzichtbaar blijft. 'Je kan lang niet altijd zien aan een kind of er sprake is van mishandeling. Emotionele verwaarlozing, zoals het ontbreken van bevestiging en ondersteuning, zijn heel schadelijk voor een kind. Op basis van cijfers van jeugdzorg is de schatting dat het in Nederland bijna 120.000 kinderen treft. We kunnen niet zeggen of het erger wordt, maar wel dat het bij veranderende omstandig-

heden, bijvoorbeeld corona, toeneemt.'

Op de HvA bereikt Trudie de nieuwe lichter leraars, pedagogen en welzijnswerkers. Zij en Sjieka besluiten de handen ineen te slaan. Hun paden kruisten elkaar jaren geleden bij een workshop kinderrechten aan Hogeschool InHolland. Bewustwording is sindsdien nog niet genoeg verbeterd. Beiden zien ze praten over kinderrechten als belangrijk hulpmiddel om kinderen én volwassenen weerbaarder te maken. Als kinderen hun rechten niet kennen, weten ze ook niet wanneer hun onrecht wordt aangedaan, is de gedachte. 'Elk kind heeft bijvoorbeeld recht op onderwijs, maar toch zitten twintigduizend kinderen thuis. Kinderen die niet weten dat dit niet hoort, kunnen niet aan de bel trekken', vertelt Trudie.

Met de conferentie wil stichting STRONG de toekomstige generatie inspireren. Voor hen moet het vanzelfsprekend zijn om kinderrechten met kinderen te bespreken. Trudie vertelt dat het beschermen van kinderen nu soms te veel wordt gezien als een zaak van professionals. 'Er is een hele keten opgebouwd om kinderen te helpen en te beschermen. Daardoor zijn we niet meer gewend om zorgen over kinderen met elkaar te bespreken. Dan denken mensen al snel, "wie ben ik om me daar mee te bemoeien". We weten niet meer hoe we dat gesprek moeten voeren.' Met de conferentie wil STRONG een eerste stap zetten naar een

generatie waar iedereen het beschermen van kinderrechten als zijn taak ziet.

Workshops

Jong geleerd is oud gedaan, redeneert Sjieka. 'Dit idee van *peer-to-peer* lesgeven staat voor ons centraal. Uiteindelijk willen we dat zowel kinderen als volwassenen er als vanzelfsprekend met elkaar over praten. Kinderrechten moeten niet alleen een onderdeel zijn van het onderwijs, het moet echt in het DNA van het gezinsleven zitten.' Naast de conferentie ontwikkelt STRONG lesprogramma's en workshops. Studenten worden aangemoedigd deze zelf te geven op werk en stage of aan klasgenoten. 'Uiteindelijk willen we dat studenten een steeds grotere rol gaan spelen. Bijvoorbeeld ook in het organiseren van de conferentie.'

Dat is de volgende stap. Voor 24 november 2023 staat de tweede STRONG kinderrechtenconferentie op de agenda. De eerste was een groot succes, maar Trudie en Sjieka zien nog mogelijkheden voor verbetering: 'We hadden graag de kinderen van de Indische Buurtschool en bijvoorbeeld de wijkagent bij de conferentie betrokken.' In een nieuwe, grotere editie moet iedereen een stem krijgen. Met het Tropenmuseum als gedroomde locatie om kinderrechten het platform te geven dat ze verdienen. <

Een uitvaart die bij u past,
met veel respect voor allen.

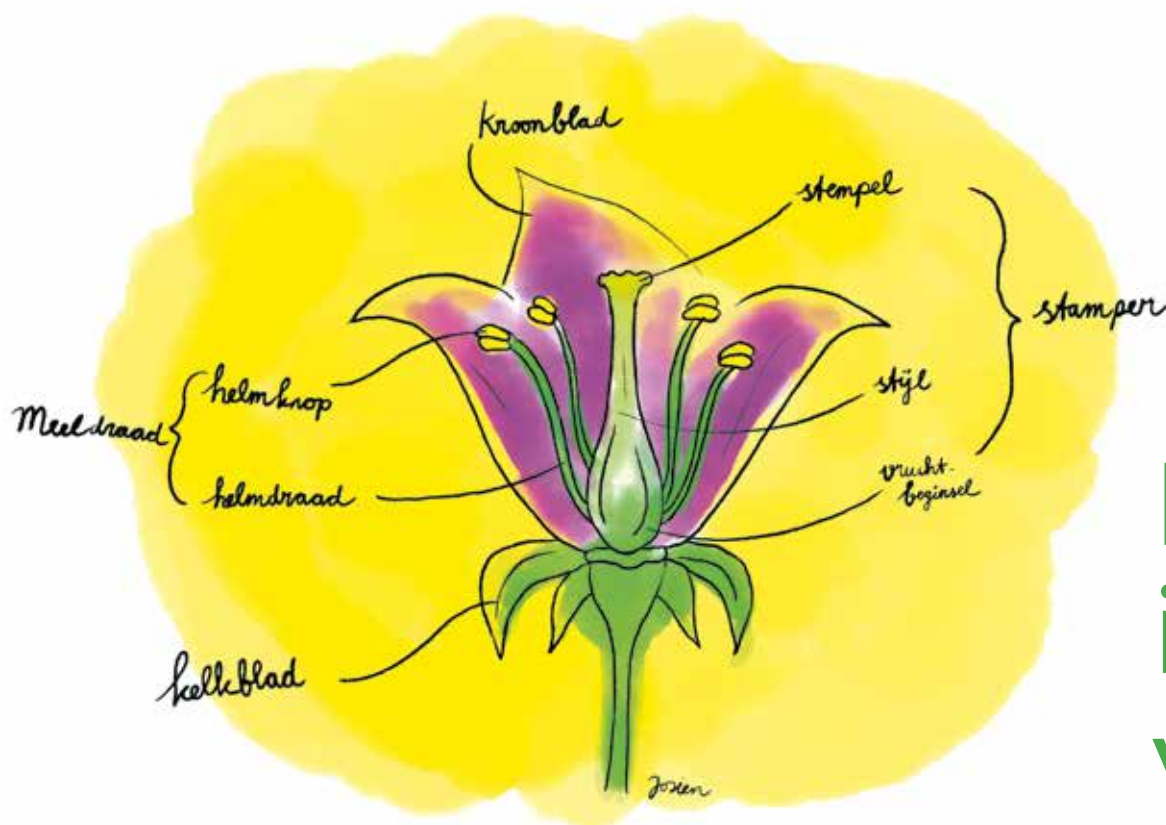
Funeral Quest
uitvaartbegeleiding

Anne-Marie Boogaarts
06 81 81 84 69 (24/7)
anne-marie@funeralquest.nl
www.funeralquest.nl

de **P**ianotemmer
stemmen onderhoud reparatie restauratie

HANS KRAMER | +31 (0)6 40 06 69 37 | KNSM LAAN 756E

SINDS 1991 | WWW.PIANOTEMMER.NL

Bloemen in het voorjaar

Het voorjaar is nu echt begonnen. IJopener belicht een aantal voorjaarsbloeiers die iedereen buiten kan tegenkomen. Maar wat zijn bloemen eigenlijk en wat 'doen' ze voor een plant? En wat voor zin heeft het voor een plant om insecten te lokken?

TEKST EN FOTO'S: GOOS VAN DER SIJDE
ILLUSTRATIE: JOSIEN VOGELAAR

Bloemen zijn mooi, maar wat is hun rol in het leven van planten? Zo'n 250 jaar geleden moest dat nog ontdekt worden. Twee personen speelden een belangrijke rol bij het ontrafelen van de functie van de bloem: de beroemde Zweedse botanicus Carl Linnaeus (1707-1778) en de minder bekende Duitser Konrad Sprengel (1750-1816). Linnaeus staat vooral bekend om het 'binaire' systeem van naamgeving van dier- en plantensoorten. Neem bijvoorbeeld de madelief: *Bellis perennis*. *Bellis* is de geslachtsnaam en betekent mooi, de soortnaam *perennis* overblijvend. Dit systeem met de twee Latijnse namen wordt nog steeds gebruikt in de biologie.

Plantenseks

Linnaeus was ook een van de eersten in zijn tijd die inzag dat planten seksuele wezens zijn. En dat bloemen de voortplantingsorganen zijn van de plant: de mannelijke meeldraden met stuifmeel, de vrouwelijke stamper met bovenop de stempel, dan de stijl en onderin het vruchtbeginsel. Vooral in kerkelijke kringen reageerde men geschokt op de vergelijking die Linnaeus trok tussen de seksualiteit van planten en die van de mens. Men zag planten tot dan toe als maagdelijk en onbedorven.

Insecten en bestuiving

De Duitser Sprengel bestudeerde nauwkeurig bloemen van nectarproducerende planten en ontdekte opvallend gekleurde vlekken en lijnen die naar het centrum van de bloem wijzen, het honingmerk. Hij concludeerde dat die lijnen en vlekken waarschijnlijk dienen om insecten naar het centrum van de bloem te lokken, waar de meeldraden met stuifmeel (pollenkorrels) en de stamper zich bevinden. Hij ontdekte dat insecten bij veel bloemen een rol

spelen bij de bestuiving (en dus de bevruchting) van planten. Later ontdekte hij ook dat ongelijke rijping van stamper en meeldraden ervoor zorgt dat de plant zelfbestuiving voorkomt. Sprengels conclusie was dat de natuur naar kruisbestuiving streeft. Bij kruisbestuiving komen pollen van een andere plant terecht op de stempel.

Onzedelijke gevoelens

Ook Sprengel kreeg te maken met religieuze en maatschappelijke vooroordelen. Een aantal vooraanstaande botanici en de dichter Goethe (1749-1832), die ook natuuronderzoeker was, bleken fervente tegenstanders van Sprengel en negeerden zijn visie. Goethe vond de gedachte onverteerbaar dat de meeldraden in een bloem de mannelijke organen zouden zijn; het zou het zedelijk gevoel van jonge vrouwen kunnen kwetsen.

Deze kwesties zijn al lang verleden tijd. Zowel Linnaeus als Sprengel worden nu gezien als grondleggers van de bloembiologie, de tak van wetenschap binnen de biologie die via de bloem twee werelden met elkaar verbindt, die van de dieren en die van de planten. Insecten (als bijen, hommels, vliegen en vlinders) zijn belangrijke bestuivers.

Voorjaarsbloeiers

Van januari tot juni komen steeds weer andere kruidplanten tot bloei. We nemen een kleine greep uit de voorjaarsbloeiers die je in Amsterdam-Oost tegen kan komen.

Een van de eerste planten die bloeit is de **winterakoniet**, te zien in onder andere het Flevo park. Hij laat zijn heldergele bloemen vaak al in januari zien. Net als veel andere voorjaarsbloeiers profiteert de winterakoniet van het zonlicht dat de bosbodem kan bereiken en opwarmen omdat de loofbomen nog geen blad hebben. Hij bloeit zelfs eerder dan het

sneeuwklokje, dat net als de winterakoniet een stinzenplant is. 'Stins' komt uit het Fries en betekent (versterkt) stenen huis. Stinzenplanten zijn bol- of knolgewassen die ooit zijn aangeplant in tuinen bij landhuizen en daarna verwilderden. De winterakoniet haalt zijn groeien bloeienergie uit de voedingsstoffen die zijn opgeslagen in de knolvormige wortelstokken.

Als dit nummer van de IJopener half april verschijnt, zijn de akonieten en sneeuwklokjes alweer uitgebloeid en opgevolgd door andere vroegbloeiers zoals het **speenkruid**. Bijvoorbeeld langs de Ringvaart aan de Valentijnkade kun je ze tegenkomen: heldergele stervormige bloemen die als sterretjes de boel opvrolijken. Speenkruid heet zo omdat de knolletjes in de bladoksels en onder de grond de vorm hebben van een speen. De bloemen zijn belangrijk voor bijen die in het vroege voorjaar op zoek zijn naar nectar.

Ook **klein hoefblad** is er vroeg bij. Vanuit meterslange wortelstokken komen in het voorjaar de goudgele bloemhoofdjes tevoorschijn. Het hartvormige blad groeit later pas uit. Het is een composiet (samengesteldbloemige) met in het midden van het hoofdje tientallen mannelijke buisbloemen (met nectar voor insecten) en daaromheen de vrouwelijke lintbloemen. Klein hoefblad bloeit van februari tot begin mei.

In maart en april bloeit op het pad tussen het Nieuwe Diep en het Flevoparkbad de **gouden sleutelbloem**. Officieel heet hij *Primula veris*. *Primula* is afkomstig van het Latijnse primus (eerste) en *veris* betekent lente. Een van de eerste bloemen in de lente dus. De sleutelbloem heeft bloemstelen die als trossen naar één kant overhangen, als een soort sleutelbos. De bloem is trompetvormig en diepgeel, met vijf oranje vlekken op de kelkbladeren. De bloemen lijken hetzelfde, maar onder die schone schijn zit een verrassing verborgen. Er zijn namelijk planten met bloemen die lange stijlen hebben en korte meeldraden halverwege de bloem (in de 'trompetbuis'), én bloemen die juist korte stijlen hebben met lange meeldraden boven in de bloem. Wanneer een vlinder een bloem met een lange stijl bezoekt om met zijn roltong nectar van de bodem van de bloem op te zuigen, krijgt de vlinder het stuifmeel halverwege op zijn roltong. Als de vlinder vervolgens een bloem met korte stijl bezoekt, belandt dat stuifmeel precies op dezelfde hoogte op de stempel van de stijl. Dit bevordert de kruisbestuiving. Dit mechanisme is al rond 1580 ontdekt door Carolus Clusius (1526-1609), de eerste directeur van de Leidse hortus botanicus. Darwin (1809-1882) toonde later aan dat kruisbestuiving levenskrachtiger zaden oplevert dan zelfbestuiving.

In maart, april en mei is **daslook** niet te missen in het Flevopark: een groen en later wit bloeiend tapijt onder de beuken, met een luchtje:

een frisse uiengeur. Vooral in maart en april is het blad nog vers en fris en prima te gebruiken in allerlei gerechten zoals salades, pesto, soep en kruidenboter. Daslook heeft stervormige witte bloemen. Insecten zoals zweefvliegen, hommels en bijen komen erop af. Daslook maakt uiachtige bollen waarmee hij overwintert.

De **paarse dovenetel** bloeit vanaf maart tot in oktober. Maar midden in zachte winters kun je hem ook nog aantreffen. Het is een klein, kruidachtig plantje dat behoort tot de lipbloemigen. De bloemen met nectar zijn geliefd bij met name hommels. De zaden zijn een soort nootjes die zogenaamde mierenbroodjes dragen. Dat zijn oliehoudende aanhangsels waarop mieren afkomen. De zaden worden door de mieren zo verder verspreid.

Vooral in mei bloeit de witte **madelief** uitbundig, maar je kunt het bloempje het hele jaar tegenkomen. Net als de gele **paardenbloem** (7), die je ook in weiden en plantsoenen tegenkomt. Madelief en paardenbloem zijn beide composieten, samengesteldbloemigen. Dus wat wij een bloem noemen, bestaat in feite uit talloze afzonderlijke bloempjes die dicht op elkaar staan op een bloembodem. Samen vormen zij een bloemhoofdje. De composieten vormen een van de grootste plantenfamilies ter wereld, met meer dan 23.000 soorten verspreid over alle continenten. Als de zaden van de paardenbloem rijp zijn, zitten ze in een pluizige bol die bij een beetje stevige wind wordt weggeblazen. Verspreiding door de wind dus.

Fluitenkruid bloeit volop in mei en juni, in wegbermen en langs slootkanten. Heel herkenbaar, die kom je zeker tegen. Van de stengel kunnen fluitjes gemaakt worden, vandaar de naam. Fluitenkruid bloeit met brede witte schermen en behoort tot de familie van schermbloemigen.

Tot slot de **gele lis**, die langs de oevers van meren, plassen en vijvers staat en in juni bloeit. Hij heeft fraaie gele bloemen met een bijzondere vorm. De buitenste bloemdekbladeren zijn groot en een prima landingsbaan voor hommels. Via de honingmerken worden ze naar het centrum van de bloem gelokt. Je zou kunnen zeggen dat bij de lis sprake is van genderfluiditeit. Want als de bloem zich voor het eerst opent is hij in de mannelijke fase. Via wijde openingen kan een hommel dan de bloem binnen om nectar en stuifmeel te scoren en daarbij krijgt zij stuifmeel op haar rug. De volgende dag is de bloem in de vrouwelijke fase. De helmhokken (het bovenste deel van een meeldraad) zijn hun pollen kwijt en de stijltak met stempel buigt naar voren. Een hommel met stuifmeel van een andere lis kan de bloem nu bestuiven. De hommel strijkt met de rug langs de stempel en laat pollenkorrels van een andere plant achter.

Na de bevruchting verwelken de bloemen snel en groeien de vruchtbeginsels uit tot doosvruchten met drie rijen gladde, platte bruine zaden. Deze zaden hebben een groot drijfvermogen, zodat de lis zich verder kan verspreiden langs de oevers van rivieren, plassen, vijvers en meren. <

AMSTERDAM PRINT SERVICE

THE PHOTO FACTORY

professionals in print

Je eigen shirt supersnel klaar

Kom met je eigen idee of ontwerp of laat je door onze designs inspireren!

U vindt ons vlak bij winkelcentrum Brazilië, bereikbaar met tram 26, gratis parkeren onder de AH. C. van Eesterenlaan 15, Amsterdam, 020 - 419 7200 www.thephotofactory.nl, winkel@thephotofactory.nl

thrive yoga

3 studio's in Oost
Sumatrakade 1
IJburglaan 961
2e Atjehstraat 55

Persoonlijke
Yoga & Pilates

5 Proeflessen € 35,00

www.thriveyoga.nl - 06 - 1803.0909

DIERENKLINIEK HAVENS Java-eiland

Openingstijden
ma. | di. | vr. 09.00 - 19.00 uur
wo. 13.00 - 19.00 uur
do. 09.00 - 17.00 uur

Behandeling volgens afspraak
tel. (020) 41 93 583

Sumatrakade 377 - 379 | 1019 PM Amsterdam

Groot voor jonge mensen.nl

therapeutische coaching voor kinderen, jongeren en ouderbegeleiding

Samen voorkomen dat problemen van nu problemen van later worden

Lek

TEKST EN FOTO: SIMONE SLOTBOOM

Mijn gym is mijn tweede thuis. Ik sport er al jaren. De eerste keer kwam ik voor een artikel in IJopener. Toen heette het nog Jerry's. De sfeer voelde zo goed dat ik ben gebleven. Moest ik destijds nog de brug over naar winkelcentrum Brazilië, tegenwoordig zitten ze schuin tegenover mij op de KNSM-laan, hoek Azartplein, bij de pont. Fit aan 't IJ is tijdens corona nog verbouwd, maar het blijft binnen lekken. Strategisch geplaatste emmers vangen druppelend water op. De verhuurder is vaak gevraagd er iets aan te doen, maar kan het lek niet vinden. Dus gebeurt er niets.

De beheerder van mijn gebouw reageert precies hetzelfde. Ook in Kollhoff lopen de boxgang en de inpandige fietsenstalling vol met water als het regent. En ontbreekt actie. Het gemak waarmee een melding afgedaan wordt met: we weten het niet, dus helaas. Ik verbaas me erover. Elke keer weer. Want intussen blijft het dweilen. Met de kraan open.

Nu is er veel te doen in Amsterdam over sociale huur. Over het gebrek eraan. Hoe dat wat er nog is, verkocht wordt, opgeplust naar vrije sector óf slecht onderhouden. Het tekort aan middenhuur groeit eveneens, door stijging van de huurprijs. Intussen floreert de particuliere markt en zijn woekerprijzen normaal. Marktconform noemen we dat. Marktwerving doet haar werk namelijk wél goed. Fantastisch zelfs. Amsterdam gaat Londen achterna. Zelfs *The Guardian* schrijft over de afbraak van ons, in het buitenland veelgeprezen, sociale woonstelsel en noemt de huidige wooncrisis als belangrijkste onderwerp voor de Provinciale Statenverkiezingen. Het artikel van 13 maart besluit met een quote van minister De Jonge van Volkshuisvesting. Zijn tip voor een 25-jarige starter die bij het woonprotest uitlegt dat ze, ondanks een goed salaris, spaargeld en ouders die garant staan, geen betaalbaar huis vindt: 'Een rijke vriend, heb je daar al aan gedacht?'

Verkiezingen en de strijd tegen water zijn ook het onderwerp in Kanis en Meiland op 11 maart. Bij het politiek café georganiseerd door StadsdorpKNSM bespreken kandidaten voor de waterschapsverkiezingen de grote thema's en dilemma's voor de komende tijd. Kandidaat 2 voor de VVD, de 27-jarige Floris-Jan Blok, benoemt vooral kosten, besparingen en financiën. Hij houdt zich prima staande voor een grotendeels groen en links publiek en toont zich een echte partijman. 'Wees niet jaloers op aandeelhouders, maar word er gewoon zelf een',

grapt hij vrolijk. Daarmee handig het punt van de andere partijen omzeilend dat de vervuiler de kosten van waterzuivering niet betaalt: de huishoudens brengen de meeste belasting op, niet de bedrijven. Als een standaard oneliner rolt het zijn mond uit. Dat veel mensen aan het eind van de maand niets overhouden, lijkt voor hem de ver-van-mijn-bed-show. Sowieso heeft het weinig met jaloezie te maken. Meer met eerlijk delen, verdelen en belonen. Met draagvlak. De vanzelfsprekendheid waarmee de kloof tussen rijk en arm weggewuifd wordt, is zorgwekkend. Waar je wieg stond, is namelijk óók een factor. Op 'eigen' kracht succesvol zijn, betekent voor sommigen tegen de stroom inzwemmen en voor anderen met de stroom meedrijven. Weer anderen gaan koppie onder. Of verzuipen. Het 'eigen schuld, dikke bult'-argument getuigt – net als het afmeten van succes aan geld – van weinig inzicht. En weinig empathie. Jouw probleem, doe! Die mentaliteit corrumpeert de samenleving ongezien, zoals lekkage de fundering van een gebouw. Het resultaat is letterlijk en figuurlijk: rot. Maar alles is verbonden. Dus niet-opgeloste problemen komen gewoon groter en nog lastiger oplosbaar weer voorbij. Telkens opnieuw, totdat we er wel iets mee moeten doen.

Vooralsnog blijft het populair om in plaats van verantwoordelijkheid te nemen, deze af te schuiven. Liefst zo lang als mogelijk. Op papier zijn er voldoende manieren om je recht te halen. Een klacht. Beroep of bezwaar. Een

rechtszaak. Maar zulke procedures duren tergend lang. Jaren soms. Ze kosten tijd, geld en energie. En levensvreugde. Je erbij neerleggen is eenvoudiger. En zo promoten we indirect incompetentie en onverschilligheid.

Als ik thuiskom na de training, zie ik in de lift een flyer van De Key hangen: *Fijn wonen doen we samen*. Tja. Ik dweil wel 'fijn' verder. Poets de schimmel weg en ga ongedierte te lijf. En veel bewoners met mij. Samen, in ons uppie. Onze klachten, onopgelost in de praktijk, staan in de computer als afgehandeld. Een 'helaas pinda-kaas'-antwoord staat voor de statistieken gelijk aan: klacht opgelost. En zo is de cirkel rond. De gang waar het blank staat bij regen is intussen mooi geschilderd waardoor het heel wat lijkt. Zodat de verkoop van bestaande appartementen in het pand gewoon van start kan en de 'verborgen' gebreken geen roet in het eten gooien bij de aanvraag van een splitsingsvergunning. Op papier zijn ze er namelijk niet. Want niet alleen de gebouwen zijn lek. Het systeem ook. <

TEKST: JOYCE HES
FOTO: SAOA

Straatcoach tegen jeugdoverlast

In het nummer van februari sprak IJopener met wijkagent Jolande Poppe over sociale veiligheid op IJburg. Dit keer is de beurt aan twee werknemers van de Stichting Aanpak Overlast Amsterdam (SAOA), die tot doel heeft de leefbaarheid in de wijk te vergroten en vooral om jeugdoverlast te doen stoppen.

IJopener sprak eerst met straatcoach Jenairo Willeijns. Hij begint enthousiast te vertellen over zijn werkwijze: 'De straatcoach heeft een eigen basis op IJburg. Er zijn bepaalde vaste plekken waar ik en mijn compagnon heen gaan, maar verder fietsen we iedere doordeweekse dag van 16.00 tot 24.00 uur door de wijk en staan onder andere ook bij de Albert Heijn in het winkelcentrum, in herkenbare rode jassen.' Vaak wordt hij op straat of bij de Albert Heijn aangesproken door mensen die niet weten dat ze bij overlast 14020 kunnen bellen.

Jenairo kent veel jongeren en omdat hij een goede band met ze heeft, kan hij makkelijk contact leggen en luisteren ze ook naar hem als hij hen aanspreekt op hun gedrag. Hij is, zoals hij zelf zegt, 'streetwise'. 'Belangrijk voor een straatcoach is, dat je de straatcultuur van de jongeren kent. Maar', zegt hij erbij, 'je moet wel stevig in je schoenen staan.'

De bevoegdheden van de straatcoaches zijn beperkt. Zo kunnen ze geen lachgas in beslag nemen of boetes uitschrijven. Wel kunnen ze gezondheidsadviezen geven en de jongeren manen om hun troep op te ruimen.

Als de jongeren niet meewerken moet hij daarvan melding doen bij de meldkamer van de SAOA, die dan weer contact opneemt met de politie. Dat weten ze, dus een aanmaning

werkt als stok achter de deur, maar is ook een kans. Zo voelen die jongeren dat tenminste, want de volgende stap is immers de politie. Ook is het mogelijk dat, naar aanleiding van herhaalde meldingen over bepaalde jongeren – zoals fout gedrag op straat, schelden tegen mensen met een uniform – contact wordt opgenomen met hun familie. Dat is een taak van de gezinscoach, die de SAOA ook in huis heeft.

Meldingen

Ook spraken we met Michel Domingos, operationeel coördinator bij de SAOA. Als zodanig neemt hij deel aan het vaste overleg van de SAOA met onder meer de politie en Jeugd en Veiligheid. Hij legt uit hoe het werkt bij meldingen van overlast, die normaal gesproken binnenkomen bij het telefonisch meldnummer 14020 van de gemeente. Die komen dan terecht bij het Actie Service Centrum (ASC), onderdeel van de afdeling Jeugd en Veiligheid van Stadsdeel Oost. Daar wordt beslist of het jeugdoverlast betreft of dat de melding bijvoorbeeld naar de afdeling Handhaving moet. Als er sprake is van jeugdoverlast komt de melding terecht bij de meldkamer van de SAOA, die doorverwijst naar de straatcoach. Meestal kent de straatcoach de jongeren waar de melding over gaat omdat hij, zoals gezegd, veel op straat is. Dan geeft hij dat door.

Alles wat de coaches tegenkomen wordt gerapporteerd, ook wat mensen op straat aan hen melden. Die rapportage komt eveneens uiteindelijk terecht bij de afdeling Jeugd en Veiligheid van de deelgemeente.

Tijdelijke hangplek

Wat de coaches vaak tegenkomen is dat jongeren 's avonds laat bij een gehorig flatgebouw hangen en veel geluid maken, wat tot meldingen leidt. De vraag die zich voordoet, zeker op IJburg met relatief veel jongeren, is: wat hebben ze eigenlijk nodig?

Er is in al die jaren veel gebouwd en allerlei plekken waar jongeren konden voetballen en zonder anderen te storen konden rondhangen, zijn volgebouwd.

Inmiddels is er dankzij het overleg tussen de diverse instanties een tijdelijk jongerencentrum gekomen, Carabic aan het Theo van Goghpark. Sindsdien is de overlast van hangjongeren op de Pampuslaan aanzienlijk verminderd. Maar dit jongerencentrum is slechts tijdelijk. In het kader van preventie is het belangrijk dat de termijn wordt verlengd, denken Jenairo en Michel.

Jongeren of jongvolwassenen die graag medewerker willen worden bij de SAOA kunnen zich aanmelden via www.werkenbijsaoa.nl.

design • bouwkundig ontwerp • uitvoering • bemiddeling o.g.

www.ydesign.nl 020-419 39 38 KNSM laan 867 1019 LK Amsterdam

Melden van overlast in de openbare ruimte:
telefonisch: 14020, of WhatsApp 06 44440655; internet: www.amsterdam.nl/mor

(Melding Openbare Ruimte).

Overlast van of zorgen over buurtbewoners:
Meldpunt Zorg en Woonoverlast, 020-2552914 (ma t/m vr, 8.00-18.00 uur).

Geluidsoverlast, stank, vervuiling, agressie door mensen in de buurt: www.amsterdam.nl/zorgenwoonoverlast

Het Internationaal vrouwenkoor

Een Surinaams lied over ‘meester Jantje’, die een zwart kind heeft weggehaald van zijn moeder. Een boefje dat in het Arabisch smeekt of zijn moeder hem wil vergeven. Een Chinees lentelied. Alles gezongen door vrouwen met verschillende achtergronden. IJopener is te gast bij het Internationaal vrouwenkoor van IJburg & Zeeburgereiland.

TEKST: INNA VAN DEN HOGEN
FOTO MET DANK AAN GHALIA JANDO

Ghalia Jando is in Syrië geboren. Ze is Koerdisch en was 21 toen ze haar land moest verlaten. Ze vertelt dat ze een zware rugzak meezeult. De eerste tijd in Nederland gaf ze zichzelf geen ruimte voor nadenken. Ze leerde heel snel Nederlands, kreeg toen bij de inburgering een vrijstelling voor taal en begon aan een studie rechten. Dat ging heel goed, tot ze steeds meer vermoeidheidsklachten kreeg. Haar mentor gaf haar alle ruimte. Ze mocht natuurlijk langer doen over de studie. Toen kwam het eerste kabinet Rutte in 2010.

Ghalia: ‘Rutte heeft toen letterlijk gezegd: “We gaan snoeien om te groeien.” Het beleid werd omgegooid. Mijn studiepunten vervielen na korte tijd en bijna alles werd ongeldig. Ik accepteerde die klap niet. Ik kon niet meer slapen en had paniekaanvallen. Op een zeker moment zag ik bleek en gelig van het slaapttekort, zoiets’ – ze wijst op een gebruikt theezakje. Om toch bezig te blijven, gaat Ghalia werken bij een vertaalbureau. Het is inmiddels 2016 en de uitvoerders van de steeds complexere asielprocedures kunnen haar hulp als tolk Koerdisch en Arabisch goed gebruiken. Thuiszitten is voor haar geen optie. Ze neemt deel aan een project: Leer uw buurt kennen. Daar doet ze mee aan korte activiteiten. En aan het opzetten van een centrum voor asielzoekers. Dan komt er iets groters langs: Oost Begroot 2022.

Buurtbewoners kunnen bij Oost Begroot een voorstel indienen dat bijdraagt aan de cohesie in de buurt. (Er zijn ook hele andere projecten, zie daarvoor <https://www.amsterdam.nl/stadsdelen/oost/oost-begroot>). Voor Ghalia is een koor het beste voorstel voor de buurt. Wat is er nou mooier dan met vrouwen van verschillende achtergronden samen te zijn en muziek te maken, die uit de hele wereld afkomstig is? Ze wil met het koor krachtige verhalen van vrouwen vertolken. Ze dient dus een aanvraag in, geholpen door het vrouwencafé op IJburg. Ze verspreidt flyers in de buurt en vraagt zoveel mogelijk mensen in Oost om haar te steunen en op haar te stemmen. En dat lukt, ze eindigt op de tweede plaats met ongeveer vierhonderd stemmen. In mei 2022 is het zover: het koor geeft twee uitvoerin-

gen in de zaal van Nautilus onder de muzikale leiding van Luciana Cueto.

Het koor

In een klein kerkje op IJburg ben ik bij de repetitie van het Internationaal vrouwenkoor. Ze hebben dan nog zo’n tien weken te gaan voor hun optreden in Nautilus, op het Zeeburgereiland. Mik Kruiswijk, de dirigent, begint na een stevige stem- en lijfopwarming met het doornemen van de liederen. We zwerven in korte tijd de hele wereld over. Van Italië naar

De vrouwen zingen in veel talen en de solo's zijn altijd in hun moedertaal

Suriname, van Engeland naar China. Het is prachtig om een jonge Chinese vrouw te zien en te horen met een solo in een lied uit haar geboorteland. Ze heeft nog niet heel veel ervaring met zingen en optreden, maar haar uitstraling is groot en ze brengt een sfeer over die heel bijzonder is en mij raakt. De vrouwen zingen in veel talen en de solo's zijn altijd in hun moedertaal, zoals Italiaans, Arabisch, Chinees en Russisch.

Naast de zang zijn er ook verhalen. Die gaan over de persoonlijke ervaringen van de vrou-

wen die optreden, soms direct verteld, in een gedicht of tekst. Niet iedereen kan en wil haar verhaal te dichtbij laten komen.

De voorstelling van afgelopen jaar was een groot succes. Er deden toen 35 vrouwen mee met het koor. Era zat in het publiek en heeft zich meteen opgegeven. Zij zingt nu een solo in het Sranan.

Yvonne, koorlid, geeft les aan nieuwe Nederlanders. Ze heeft negen cursisten die zeven talen spreken. Is zingen makkelijker dan spreken? ‘Muziek verbindt en het gevoel voor klanken en vibraties is aangeboren, dus ik greep mijn kans om te zingen in al die talen’, legt ze uit. ‘En het is heel verrijkend, net als in de les, om met andere nationaliteiten te ontdekken wat ons als mensen nou echt verbindt! Maar daarvoor moeten we wel stevig aan de bak. Met fysieke oefeningen en leren volume te produceren. Dat het ons lukt om onze tong te plooiën naar Chinees, Arabisch en Sranan is een triomf voor onze koorleider en de dirigent.’

Dankzij de bijdrage van het Fonds Oost, bestemd voor maatschappelijke initiatieven, kan er ook dit jaar gezongen worden. <

Uitvoeringen op 26 en 27 mei in Nautilus, Leo Hornstraat 47. Kijk hiervoor op de facebookpagina van het koor.

Ghalia Jando tijdens het optreden in 2022

De beste dichters van Vrijburcht

TEKST EN FOTO: REINJAN MULDER

In Theater Vrijburcht vindt dit voorjaar voor de tweede keer de Poetry Slam Amsterdam plaats, een competitie tussen dichters van het gesproken woord. Het ging er al meteen ruig aan toe tijdens de eerste voorronde.

Als de *spoken word* dichter Ifar van Roodselaar op zaterdag 25 maart bij Theater Vrijburcht aankomt, is de deur nog op slot. Het is kwart voor acht en van de zeven dichters die zich hebben aangemeld is hij de eerste. Ifar komt uit Hoorn, waar hij carrière maakte als frontman van Martial Mouse. Hij eindigde vorig jaar als eerste tijdens een voorronde van het Amsterdamse festival. Dit jaar hoopt hij de finale te halen, zodat hij aan het Nederlandse Kampioenschap Poetry Slam mee mag doen.

Een vrijwilliger van de techniek laat hem binnen, en terwijl boven het licht-en-geluid wordt nagelopen, begint het intieme zaaltje in het wooncomplex langzaam vol te lopen. De stadsdichter uit Ede meldt zich, Larissa Verhoeff. Er is een debutante uit Noord die zich op de valreep heeft opgegeven, zonder te weten dat het om een wedstrijd gaat. En er is een dichter die dit jaar haar eerste roman uitbrengt, Marthe van Bronkhorst.

Slam poetry is nog altijd populair en door dit soort open wedstrijden komen er steeds weer nieuwe namen bij. Bijna iedere dichter heeft vanavond zijn of haar fans meegenomen, vaak vrienden of familie. Dat moet ook wel, want voor de publieksprijs gaat het erom steun uit de zaal te verwerven. Om half negen, als de zaal letterlijk tot in de nok gevuld is, leggen de presentatoren de spelregels uit. Alle zestig mensen in de zaal hebben stemrecht en ze mogen op meerdere kandidaten stemmen, zodat de prijs niet automatisch naar de dichter met

de meeste vrienden gaat. We moeten ook onze tweede en derde keus een kansje geven.

Van Roodselaar mag de avond openen. Hij heeft een mooi ingebonden boekje bij zich, waarin hij al zijn gedichten heeft uitgeschreven. Met strakke handgebaren en harde accen-ten draagt hij ritmisch zijn werk voor. Hij is duidelijk een bekende in het Slam-circuit, net als de man die na hem komt, een forse, kale dichter in een 'Queen' T-shirt, die zijn teksten vol rijm en binnenrijm van zijn mobiel afleest.

Juryprijs

Behalve een publieksprijs is er een juryprijs. Die wordt toegekend door een vrouwelijke eenmansjury. Na de eerste ronde voorziet zij alle optredenden van kort commentaar. Ze is vanavond ronduit lyrisch over het niveau. Missers zijn er dit keer niet, volgens haar.

Toch moeten er bij het stemmen mensen afvallen, en dat zijn nu twee van de drie mannelijke dichters, zodat Van Roodselaar het in de volgende ronde tegen vier vrouwen moet opnemen. Iedereen laat daar weer wat anders horen, soms luidruchtig van papier, soms stil en geconcentreerd, met flinke pauzes, of helemaal uit het hoofd.

Van de vier vrouwen vallen er uiteindelijk drie af, zodat voor de finale van vandaag de stadsdichter van Ede overblijft. Zij heeft zichzelf als 'old school' gedefinieerd, toen ze in de voorronde wat milde gedichten over de Veluwe voorlas. Maar nu komt ze met vuriger werk, waardoor de finale op een *battle* uitloopt. Zo-

wel Ifar van Roodselaar als Larissa Verhoeff zijn vertrouwd met het slammen. Ze stellen zich op achter hun microfoon en beginnen uit het niets aan weerszijden van het podium hun uitdagende teksten naar elkaar te roepen. Het lijkt wel opera, zo reageren ze op elkaar.

Zeven minuten lang zijn ze aan elkaar gewaagd. Als daarna het publiek het beslissende oordeel mag geven, komt de stadsdichter drie stemmen te kort om te winnen, zodat Van Roodselaar naar de eindronde in juni door mag.

Voor het zover is, selecteert het Vrijburcht-publiek in april en mei nog twee winnaars, die samen met de drie juryprijs-winnaars de eindstrijd zullen ingaan. Vanavond gaat die juryprijs naar de rossige Nick van der Reijden. Hij begon zijn optreden treiterig, met een herhaald gezongen liedje 'Rood haar is biggetjeshaar en biggetjeshaar is lelijk'. Waarna hij een paar mooi rijmende gedichten voorlas, om af te sluiten met hetzelfde pest-liedje, en de woorden 'Maar ik ben kastanjebruin...' Uit de zaal kreeg hij hiermee niet genoeg stemmen achter zich, maar dankzij de eenmansjury komt ook hij in juni weer in Vrijburcht terug. <

De tweede en derde voorronde van de Poetry Slam Vrijburcht vinden plaats op 22 april en 27 mei. Op 17 juni volgt de finale, die bepaalt wie er door mag naar de NK Poetry Slam in Utrecht. Vanwege de grote belangstelling wordt reserveren sterk aangeraden.

SAMENSTELLING: CORRY ZOLL

Ongemakkelijke Gesprekken

Het liefst gaan we ongemakkelijke situaties uit de weg. Maar waarom eigenlijk? Is het niet juist van belang om bij botsingen in gesprek te blijven? Maar hoe doe je dat? Hoe kan het aangaan van ongemak zorgen voor meer begrip? Door ongemakkelijke thema's bespreekbaar te maken komen we meer over elkaar te weten. Om deze reden organiseert het Tropenmuseum de reeks *Ongemakkelijke Gesprekken* over complexe actuele thema's, culturele botsingen en taboes. De vorm is actief; geen lezing, debat of podium vol experts. Het programma biedt ruimte voor nieuwe ontmoetingen en daagt uit om uit je comfort-zone te stappen en te leren omgaan met ongemak in herkenbare situaties.

De gesprekken zijn altijd op zondag van 14-16 uur. Op 21 mei gaat het over adoptie.

Reserveren op www.tropenmuseum.nl.

De toegang is gratis, je betaalt alleen museum-entree. <

De Mandingo ontmoetingsgroep

Deze ontmoetingsgroep voor ouders met kinderen uit de Mandingo gemeenschap is bedoeld voor sociaal contact en ondersteuning. Ouders en kinderen kunnen hier na schooltijd met elkaar praten en spelen.

Organisator is stichting Dembati, die zich richt op het ondersteunen van en opkomen voor mensen uit de Mandingo gemeenschap in Nederland die het moeilijk hebben. De gemeenschap heeft een gezamenlijke achtergrond uit diverse West-Afrikaanse landen met een gemeenschappelijke taal. De ontmoetingsgroep wordt begeleid door ervaringsdeskundige Mantie Camara die zelf ook uit de Mandingo gemeenschap komt.

Elke tweede en laatste woensdag van de maand 15-17.30 uur, in de Activiteitenruimte van Flevopoort,

Kramat-plantsoen
101F

www.dembati.org <

Zomergastjes zoeken gastgezinnen

Zomergastje zoekt ook dit jaar weer gastou-

ders voor kinderen die onder moeilijke omstandigheden naar Nederland zijn gekomen. Bied een kind vijf dagen een vakantie-ervaring! Je bent vrij om die dagen in te delen, bijvoorbeeld aaneengesloten of losse dagen. Ook kun je in je aanmelding aangeven of je de voorkeur hebt voor een jongen of een meisje en of je één of meer kinderen wilt ontvangen. Kijk op www.zomergastje.nl voor meer informatie. <

Plastic Lab Workshops

In de workshops Plastic Lab van Stichting Ecodam leren kinderen hoe zij het plasticprobleem kunnen aanpakken. Een betere wereld bereik je door zelf dingen te doen! Boaz Bar-Adon doet dit jaar mee in Oost Begroot met zijn Plastic Lab workshop, waarin kinderen op een speelse en creatieve manier leren over duurzaamheid. Een workshop duurt 2,5 tot 3 uur en is geschikt voor een groep van maximaal 30 deelnemers in de leeftijd van 8 tot 14 jaar. Allerlei organisaties in Amsterdam-Oost, zoals De Eester, Batjanzaal, Meevaart, Tropenmuseum en Talententent hebben al enthousiast toegezegd Plastic Lab workshops te willen ontvangen.

Ecodam Plastic Lab doet mee aan Oost Begroot

2023 Indische Buurt en Oostelijk Havengebied. Tot 23 april kunnen bewoners van Indische Buurt, Oostelijk Havengebied en Watergraafsmeer nog hun stem uitbrengen over de bij Oost Begroot ingediende projecten.

Inschrijven of meer weten? Neem contact op via boaz@ecodam.org <

Foto: Lude De Goeje

Onderzoek behandeling voetklachten diabetici

Veel mensen met diabetes hebben last van hun voeten. Dit komt door schade aan zenuwen. Klachten kunnen bestaan uit een doof gevoel, tintelingen, pijn en een wattengevoel. Patiënten krijgen meestal te horen dat hier niets aan te doen is en dat ze ermee moeten leren leven. Een aantal ziekenhuizen, waaronder het OLVG, vraagt zich af of dit wel klopt. Ze onderzoeken nu of het beter werkt om een zenuw uit de knel te halen dan niets te doen. Deze behandeling bestaat uit een kleine operatie om een beknelde zenuw ruimte te geven. Heeft u diabetes en voetproblemen, kijk dan eens op www.lastvanmijnvoeten.nl. Misschien komt u in aanmerking voor deelname aan het onderzoek. U kunt ook mailen naar decostudie@umcutrecht.nl <

Kunstgreep workshop Stap uit de schaduw

Kunstgreep maakt een buurtmuziektheatervoorstelling over armoede en bureaucratie in Amsterdam-Oost. Al lange tijd organiseert Kunstgreep theaterworkshops voor mensen die moeite hebben hun plek in de maatschappij te (her)vinden. In de workshops aandacht voor het repeteren van de voorstelling, maar ook voor het maken van kostuums, decors en beeldmateriaal.

De toneel- en koorrepetities staan onder leiding van Inna van den Hogen en Wennie Thijs, in De Meevaart, De Eester en de Flevopoort. De voorstelling wordt uitgevoerd in juni en september.

Kijk voor meer informatie op www.kunstgreep.eu <

Gereedschapsuitleen-project

Een initiatiefgroep van Gered Gereedschap en De Eester in het Oostelijk Havengebied is bezig een gereedschapsuitleen door en voor buurtbewoners op te zetten. Mensen die hierbij betrokken willen zijn, kunnen zich aanmelden als beheerder van de uitleen. Op de website van De Eester is meer te lezen over aanmelden en wat van de uitleenbeheerders verwacht wordt.

Vanuit de wetenschap dat het kopen van nieuwe spullen de grootste impact op onze aarde heeft, is het delen van apparatuur met de buuren vanuit de gereedschapsuitleen een mooie oplossing. <

4 en 5 mei in de buurt

Dit jaar wordt het recept van de Vrijheidssoep gemaakt door London Loy. De chef, bekend van het televisieprogramma Koffietijd en schrijver van meerdere kookboeken, is daarmee de smaakmaker van de Vrijheidsmaaltijden 2023. In de aanloop naar 5 mei wordt de soep in blikken verspreid door het hele land. In heel Nederland, ook in onze buurt, worden op 5 mei Vrijheidsmaaltijden gehouden. Groot, klein, met lokale lekkernijen of culinaire hoogstandjes. In alle vormen en maten worden de maaltijden georganiseerd, maar de kern is overal hetzelfde: een bijzondere ontmoeting aan de eettafel. www.4en5meiamsterdam.nl/activiteit <

4 mei – *Kijk niet weg* bij Museum Perron Oost
Veel mensen erven de traumatische ervaringen van hun overgrootouders, grootouders en ouders. Ze worden veelal stilzwijgend doorgegeven. Kunstenaar en ontwerper Stella Toonen weet uit haar eigen familie dat sommige verhalen makkelijker gedeeld worden met de derde generatie. Haar opa en oma deelden hun oorlogsverhalen moeilijk met hun kinderen, met de kleinkinderen ging dat stukken makkelijker. Stella heeft haar artistieke visie op het jaarthema *Leven met oorlog* verwerkt in een installatie met publieksprogramma. Deze jonge kunstenaar/ontwerper met een sterke focus op textiel speelt in haar werk in op actuele situaties in de wereld, op een manier die dicht bij haarzelf staat.
Museum Perron Oost, Cruquiusweg 11 <

Foto: Comité 4 en 5 mei

4 mei – *Herdenking Kop van Java-eiland*
Ieder jaar worden op 4 mei de personeelsleden van de Stoomvaart Maatschappij Nederland die omkwamen tijdens WOII herdacht bij het oorlogsmonument *Zeeman op de uitkijk* op de Kop van het Java-eiland. <

4 mei – *Herdenking op De Nieuwe Ooster*
Jaarlijks organiseert de gemeente op 4 mei van 10.00 tot 12.00 uur een stille tocht. Deze her-

denking vindt plaats op de gemeentelijke begraafplaats De Nieuwe Ooster. De burgemeester loopt aan het hoofd van de stoet die langs 6 monumenten voert. De gedenktekens herinneren aan de strijd, het verzet en de schrijnende verliezen die de Tweede Wereldoorlog kenmerken. Diverse autoriteiten, organisaties en individuele burgers eren de slachtoffers met kransen en bloemen. Gezamenlijk staat men stil bij wat de oorlog betekent voor mensen van toen en nu. <

4 en 5 mei – Herdenken en Vrijheidsmaaltijd bij de Assadaaka Community

Herdenking 4 mei: De Assadaaka Community (assadaaka betekent vriendschap) organiseert samen met buurtpartners een stille tocht en de herdenkingsbijeenkomst *Samen Herdenken* op het Ceramplein in de Indische Buurt. Daarbij staan herdenken, verbinding en ontmoeting met elkaar op de voorgrond. Verzamelen om 18.30 uur bij de Wethouder Verheijhal (Polderweg 300), vertrek 19.00 uur richting Muiderpoort Station, voor stilte, herdenken en leggen van bloemen. Aankomst Ceramplein 19.30 uur voor samen herdenken met 2 minuten stilte, leggen van bloemen en toespraken. Rond 20.45 uur vertrek richting het Assadaaka Community vriendschapshuis in de Wethouder Verheijhal voor een nagesprek over herdenken.

Bevrijdingsdag 5 mei: Voor de Vrijheidsmaaltijd is iedereen welkom van 18-21 uur bij de Assadaaka Community in de Wethouder Verheijhal, Polderweg 300.

Stichting Assadaaka Community staat voor vriendschap. Bewoners die bij Assadaaka Community komen staan er niet meer alleen voor. Ze bieden hulp door een breed scala aan activiteiten die verbinden en de zelf- en samenredzaamheid versterken. Die armoede en eenzaamheid tegengaan. Omdat ze bij willen dragen aan een mooiere, betere wereld waarin iedereen mee kan doen. <

5 mei – Vrijburg Vrijheidslunch met Mpho Tutu

Gastvrouw is Mpho Tutu, anglicaanse priester, auteur en activist uit Zuid-Afrika en dochter van aartsbisschop Desmond Tutu. Het thema is vergeving. www.vrijburg.nl/evenementen/vrijheidslunch-in-vrijburg <

5 mei – Vrijheidsmaaltijd Jeugdland

Bij Jeugdland, het buitenspeelparadijs in Amsterdam-Oost wordt in de tuin (of bij slecht weer in het paviljoen) een lange tafel gedekt om samen te eten. Op het Eetbaar Eiland worden zelf pizza's gemaakt, Poetry Circle schrijft samen met de kinderen vrijheidswensen, de Oekraïense theatermaakster Anastasiia Luibchenko speelt haar voorstelling *Sprookjes van thuis* en na het eten, als Jeugdland gesloten is voor de rest van het publiek, wordt met z'n allen (groot en klein!) een spel gespeeld. Valentijnkade 131, 15-20.30 uur, bijdrage € 5,- <

Foto: Comité 4 en 5 mei

5 mei – Vrijheidsmaaltijd Javastraat

OBA Javaplein, Elthetokerk en ondernemers van de Javastraat organiseren een gezamenlijke lunch voor de buurtgenoten. Schuif aan om een hapje te eten en kom samen de vrijheid vieren. Italiaanse restaurants La Fucina en Gallizia verzorgen de lunch. Er is muziek van het Joan Fort-trio, en Pieter Stroop van Renen, stadsdichter van IJburg, komt een speciaal gelegenheidsgedicht voordragen. Martijn van Laar, predikant van de Elthetokerk, begeleidt de gesprekken over vrijheid. En bovenal is er tijd voor ontmoeting en aandacht voor elkaar! Javastraat, 13-15 uur <

Foto: Comité 4 en 5 mei

5 mei – *Kleinkinderen van de Oost in Studio/K*
Verhalen uit de Oost en Studio/K presenteren de documentaire *Kleinkinderen van de Oost*. Daan van Citters en Joenoes Polnaja treden in de voetsporen van hun grootvaders in Indonesië. Wat voor invloed hebben de levens van je voorouders op je, keuzes die zij maakten, gebeurtenissen die hun leven tekenden? Wat betekent het als je iets voelt, maar het niet zelf hebt meegemaakt? Na afloop kunt u aansluiten bij de aftertalk, met een maaltijd en muziek.

Timorplein 62, 16.45 uur <

Veel Bortusk Leer in de stad

Op de vraag wanneer Bortusk Leer uit Slovenië naar Nederland is gekomen, schatert hij het uit. 'Nee, hij komt helemaal niet uit Slovenië en zijn naam is ook verzonnen.' Bortusk is in Engeland geboren en zijn artiestennaam is geïnspireerd op iemand met wie hij werkte en die uit Slovenië kwam.

TEKST EN FOTO'S: LIDA GEERS

Bortusk vindt dat zo grappig, helemaal omdat dit verhaal een eigen leven is gaan leiden. Zelfs kranten en galleries nemen klakkeloos over, dat hij in Slovenië geboren is. Tot januari had Bortusk, zijn echte naam is Luke, zijn atelier op de Zeeburgerdijk en de plek was duidelijk zichtbaar door de grote afbeelding van een van zijn monsters op de deur. Het atelier wordt waarschijnlijk gesloopt, reden waarom hij besloot daar te stoppen met zijn werk. Op dit moment doet hij dat thuis, maar hij is wel van plan weer een studio of atelier te zoeken. 'Hoewel, ik ben iemand die ervan houdt om te werken in een omgeving waar mensen zijn, dat heb je in een eigen atelier niet.'

Bortusk is geboren in Dover en was volgens eigen zeggen niet bepaald een briljante leerling. Hij kwam zonder diploma's van school. Op een bepaald moment vond hij dat hij, wilde hij iets met zijn leven doen, toch wel aan de studie moest, als hij niet wilde belanden in een doodlopende baan. Een vriend gaf hem een flyer van de kunstopleiding aan Canterbury College, in Kent. Dat leek hem wel wat, dus hij pakte die studie op, gevolgd door een studie aan het College of Art in Falmouth, Cornwall. Hij studeerde af in 'Ceramics' en haalde zijn diploma. Dus hij is gediplomeerd keramist. Maar toen hij ging werken in een galerie die street art verkocht, kwam hij op een ander pad terecht. Hij was daar de man die de kunst ophing en verder eigenlijk niets. Wel kwam hij daardoor

in aanraking met street-art artiesten, die hem vertelden hoe leuk dat was. Hij tekende al wel, maar compleet andere dingen dan die kunstenaars, namelijk duiven. Het roer ging om en hij besloot iets heel anders te gaan tekenen, iets wat leuk was en waar de mensen vrolijk van werden.

Mensen blij maken

Graffiti was niet echt zijn ding. Hij greep terug op kindertekeningen, die uiteindelijk zijn vrolijke kinderlijke monsters werden. 'Ik wilde heldere en vrolijk gekleurde monsters maken om mensen die ze zagen op te vrolijken.' Dat was wat hem betreft zo'n beetje het uitgangspunt. Bortusk maakte de tekeningen op krantenpapier. 'De grap is dat mensen er allerlei diepzinnige statements achter zochten,

of politieke uitingen. Maar dat was en is helemaal niet het geval. Ik had gewoon geen geld om papier te kopen. Papier is duur. In Londen had je heel veel gratis kranten. Die verzamelde ik en daarop schilderde ik mijn monsters. Met behanglijm plakte ik ze in Oost Londen op allerlei muren en palen. Op een bepaald moment werden mijn monsters zo populair dat de mensen, zodra ik ze in een straat had opgeplakt, meteen achter mij aankwamen, het monster van de muur trokken en met het van de lijm nog natte monster de straat uitrenden.' Het schilderen deed hij met watervaste verf-spray en de belijning met een marker pen. 'Dat werkt voor mij verslavend, het is zo leuk als je mensen kan opvrolijken met je werk. Er hoeft niet diepzinnig over worden nagedacht, want een diepere laag, die is er niet', grijnst hij. Omdat hij van reizen houdt, kwam hij in veel landen en steden waar hij meteen aan de slag ging met het opplakken van zijn monsters. In zijn koffer ging de verf mee, gratis kranten zijn overal te vinden. Inmiddels is de behanglijm vervangen door een wat betere lijmsort, die volgens hem beter blijft zitten. In Amsterdam, waar Bortusk alweer een tijd woont, plakst hij zijn monsters meestal op elektriciteitshuisjes. Het grappige is dat, als je in de stad eenmaal de monsters – of erwtenmanneltjes, zoals ze ook wel genoemd worden – ziet, je ze ineens overal ziet. Soms maar kort, soms al na een uur alleen nog maar een stukje van de krant met een gedeelte van het monster, omdat het afpeuteren niet helemaal gelukt is.

Exposities op veel plaatsen

Inmiddels heeft hij ook zijn weg gevonden naar verschillende galleries. Zijn favoriet is O.D. Gallery, Singel 395. De galerie richt zich op het naar Amsterdam halen van opkomende

en gevestigde Nederlandse en internationale straatartiesten. De streetart scene in Nederland lijkt klein en beperkt, dus wil de galerie nieuwe namen voor het voetlicht halen en de straten opfleuren met frisse kunst van over de hele wereld. Bortusk: 'Ik ben daar kind aan huis. Ik heb de sleutel en kan daar mijn eigen werk ophangen. Dat vinden ze helemaal prima. Het is eens gebeurd dat ik in Engeland meedeed aan een expositie, met een groot werk. Voor de opening moest ik twee uur reizen om er te komen en ik zag mijn werk nergens hangen. Uiteindelijk vond ik het in een hoek op de grond. Je kunt je voorstellen dat ik woest was. Daarom is de O.D. Gallery zo fijn.'

Behalve in Amsterdam exposeert hij ook in steden als Antwerpen en Maastricht. Bovendien is zijn werk online te koop via Catawiki. 'Ik kan nu van de verkoop van mijn werk in mijn levensonderhoud voorzien. En dat is fijn.' Hij heeft ook een eigen website, waarop zijn T-shirt is te zien, met spreken en een monster. Op de vraag of dat shirt tot de collectie behoort, vertelt hij dat het een probeersel was, omdat hij bij zijn vriend kon zeefdrukken. 'Dat is veel werk en levert eigenlijk niet veel op', vertelt hij. 'Ze zijn wel uniseks!'

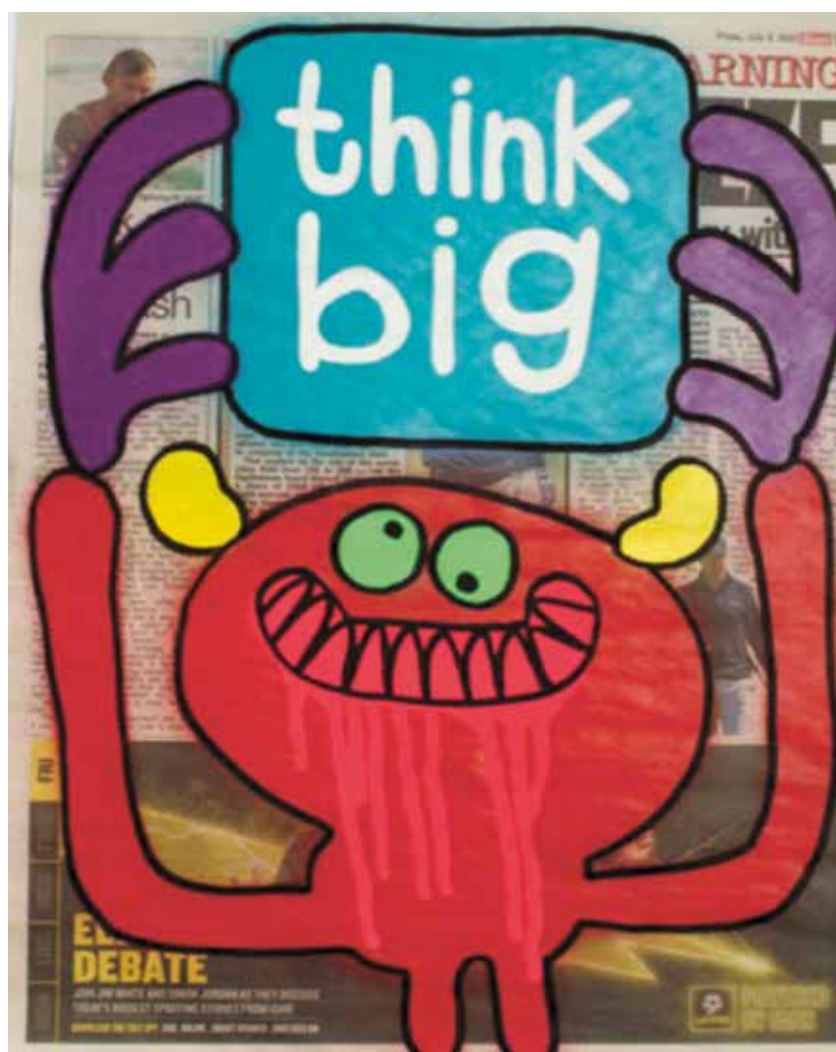
Schilderen als Rembrandt

Op dit moment is Bortusk weer bezig met

een uitprobeerproject: het 3D maken van zijn monsters. Een van zijn vrienden heeft een lintzaag en heeft voor hem een aantal monsters in hout uitgezaagd. Verder mag hij het zelf doen. 'Dat is echt heel veel werk. Het schuren duurt oeverloos lang voordat het mooi glad is en geschilderd kan worden.' Dus wat hem betreft niet echt een productielijn. Monsters tekenen is voor hem geen uitdaging meer en hij droomt ervan een heel andere richting in te slaan. 'Misschien moet ik wel leren schilderen zoals Rembrandt dat deed.' Hij realiseert zich dat hij dan heel ander werk zal maken, dat niets meer te maken heeft met zijn geestige monsters. 'Ja, of anders weer terug naar de basis en aan de slag met keramiek. Ik heb onlangs van iemand zelfdrogende klei gekregen en daar ben ik mee aan het experimenteren.' Kortom, opties te over, alleen nu nog kiezen, of gewoon je eigen weg blijven volgen en daar wat zijwegen inslaan. De toekomst zal het leren. <

www.bortusk.com.

Blik op de Sluisbuurt vanaf de IJburglaan. Het gebouw in aanbouw is de Hogeschool Inholland. Samen met het Baggerbeest is het een van de eerste gebouwen die in deze buurt in gebruik worden genomen. Als het klaar is, is het nog enkele verdiepingen hoger dan op deze foto. Vanaf september gaan hier zo'n 5000 studenten naar school.

FOTO: BJÖRN MARTENS

Mijn tijd in Loods 6 en andere herinneringen

Stichting Geheugen van Oost verzamelt verhalen over Amsterdam-Oost van (oud)bewoners en anderen. Alle verhalen zijn te lezen op www.geheugenvanoost.amsterdam, zodat de geschiedenis niet verloren gaat. De IJopener publiceert regelmatig een verhaal. Deze keer herinneringen aan het Oostelijk Havengebied van de jaren 90.

TEKST EN FOTO'S: WINNY ROS

Begin jaren negentig waren Sporenburg, het KNSM- en Java-eiland nog een behoorlijke wildernis en rafelrand van de stad. Op het KNSM-eiland werd wel al heftig gebouwd maar als de bouwvakkers naar huis waren was het een desolate, winderige uithoek ver van de bewoonde wereld. De nomaden waren vertrokken met de woonwagens en alleen krakers in de oude gebouwen, het restaurantschip Het Einde van de Wereld en de kunstenaars in Loods 6 bleven dan nog achter. In deze tijd van de transitie krakers-bolwerk naar een stichting Loods 6 had ik het geluk in de jaren 1992-1993 als illustratrice/kunstenaar een geweldig atelier te kunnen huren, 70 vierkante meter op een mooi punt. Boven de plek waar een tijdelijke Albert Heijn kwam die later naar winkelcentrum Brazilië is verhuisd. De creatieve bedrijven kwamen op de eerste etage, op de tweede verdieping bleven de atel-

liers voor de kunstenaars. Vanaf deze etage hadden we ook toegang tot het dak waar we met uitzicht op het IJ in de zomer menig lunch en drankje hebben genuttigd, mooier kon je het niet hebben! Hebben daar ook een vuurwerkshow kunnen bekijken die van achter het centraal station werd gegeven, wat een beleving, alsof het alleen voor ons werd afgestoken.

Eens per week organiseerde ik voor collega's een avond modeltekenen. Dit bracht met zich mee dat ik de modellen achter het CS op moest gaan halen omdat de modellen 's avonds niet alleen met de fiets of bus naar het KNSM-eiland durfden te komen. De achterkant van het CS had toentertijd geen goede reputatie met de heroïneprostituees die daar hun beroep uitoefenden. De modellen die voor ons poseerden kwamen echter van de toneelschool en de dansacademie, een heel andere tak van sport! Een aardig detail: Door de protestactie van de toenmalige bewoners en kunstenaars zijn des-

tijds de populieren gered bij de fontein op de KNSM-laan, deze dreigden gekapt te worden. De aanblik van deze reuzen blijft een feest voor het oog.

Woon nu alweer 22 jaar op Sporenburg na wat omzwervingen op andere locaties in Amsterdam en twee jaar in de VS. Toen we het appartement hier betrokken voelde het als thuiskomen ondanks de vele veranderingen in het havengebied en Amsterdam-Oost sinds mijn jeugd. Ben opgegroeid in de Halmaheirstraat en zat op de 5e (basis) Montessorischool in de Watergraafsmeer aan het Galileïplantsoen.

Een groot deel van de familie, vaders- en moederskant, de families Ros en Scheltema, woonden ook in Oost, in de Bawean- en Boetonstraat. De opa's en oma's, tantes en ooms van beide kanten bij elkaar om de hoek!

Mijn vader werkte als bootsman en later als stuurman o.a. voor de KNSM. Ik herinner me goed de lange fietsbrug over het rangeerterrein hier op Sporenburg. Bij mijn moeder achterop op de fiets naar het schip als het hier aan de kade was afgemeerd. Een heel avontuur om aan boord te mogen.

Een bijzondere plek toen, maar ook nu, met zoveel geschiedenis. <

In gesprek met de cijfers

IJopener is op bezoek bij de Openbare Bibliotheek aan het Javaplein. Met een drankje in de hand maakt De Staat van de Indische Buurt hier de tussenbalans op. Hoe staat het met de buurt en kloppen de kille cijfers wel bij de kleurrijke werkelijkheid?

TEKST: RUBEN CARDOL
FOTO: BJÖRN MARTENS

Dat is immers het doel van het project, vertelt mede-initiatiefnemer Jan Benjamens: de statistieken laten onderzoeken door de mensen over wie ze gaan. De cijfers, die richting geven aan veel Amsterdams beleid, komen van de afdeling Onderzoek en Statistiek van de gemeente Amsterdam. Volgens de initiatiefnemers van het project geven deze een te statisch beeld. Ze doen geen recht aan de verschillen die er binnen een wijk of zelfs straat bestaan. 'Wij hebben gezegd, laten we eens van een afstand naar die cijfers kijken. Met de mensen om wie het gaat. Ten eerste, zijn ze juist? Ten tweede, ervaren we het ook zo? En uiteindelijk, wat doen we met deze informatie?'

Afgelopen oktober was de eerste bijeenkomst. Het idee slaat aan. Ruim tachtig actieve buurtbewoners verzamelen zich in de Stayokay. Qua werk en leeftijd is het een gevarieerde groep. Mensen uit het onderwijs, welzijnswerk, maar ook ondernemers en politieagenten. Hoewel genoeg perspectieven, schort het nog aan diversiteit. 'Je ziet het ook hier', zegt Jan, terwijl hij in het zaaltje van de bibliotheek rondkijkt. 'Het zijn toch vooral veel witte mensen. Het is in ieder geval nog geen afspiegeling van de buurt. Dat is ook iets waar we aan willen werken. Antwoord vinden op die vraag: waarom is het zo lastig iedereen te bereiken?'

Themagroepen

Hier in de bibliotheek bespreken deelnemers

de eerste bevindingen van het project. Na de start doken twaalf themagroepen in de statistieken. Het zijn thema's die soms erg groots aandoen. Het hele sociale domein wordt onder de loep genomen. Onder andere de gebruikelijke leefbaarheid, participatie en welzijn, maar ook duurzaamheid, woningmarkt en veiligheid. Jan verwacht dat er door de overlap in thema's nog wel wat zal schuiven. Bepaalde thema's moeten zich nog uitkristalliseren.

Veiligheid raakt bijvoorbeeld aan meerdere thema's, legt Jan uit. 'Het is met name voor jongeren belangrijk, daar speelt het enorm.' Daarmee is het een zaak van onderwijs, maar het overlapt ook met armoede en bijvoorbeeld de kans op werk. 'Op veiligheid hebben we nog niet de juiste personen bij elkaar. Je bent heel afhankelijk van professionals. Ik zou graag eens om tafel willen met de wijkagenten. Wat zien en weten zij? Wat kan de buurt zelf doen?' Gebogen over tafels met post-its en bevindingen staan de deelnemers geanimeerd te praten. Deze opzet geeft richting aan het denken. Voor elk thema is er een poster, met de belangrijkste Staat-van-de-Stad-cijfers op een rij gezet en voorzien van duiding. Onder de kop 'Dit is er al' staan bestaande voorzieningen en organisaties in de Indische Buurt. Onder 'dit willen wij' dat wat er volgens buurtbewoners nog ontbreekt. Het is een eerste aanzet voor oplossingen.

Die oplossingen zijn soms nog wel abstract. Zo is 'een laagdrempelige en integrale overheid' een van de langskomende wensen. Bij de themagroep Economie, Werk en Stage worden die juist heel concreet. De groep constateert

dat er te weinig bekend is over jongerenwerkloosheid en onderliggende oorzaken. Een probleem zonder statistieken, betekent beleid zonder richting. Onder de kop 'Wat kan jij doen' pakt de themagroep dit aan. Het is een oproep aan professionals, welzijnsorganisaties en bewoners om jongerenwerkloosheid in kaart te brengen en de samenwerking te versterken. De themagroep Participatie is minder pragmatisch. Daar blijkt het veld 'wat kan jij doen?' opvallend genoeg leeg.

We zullen het project op de voet volgen en in juni een update geven over de staat van uw straat. <

In de Staat van de Indische Buurt gaan bewoners, ondernemers en professionals in gesprek over hun buurt. Het project is geïnitieerd vanuit de Meevaart en wordt gedragen door Jan Benjamens, Tim Doornewaard en projectleider Lotte Frissen. Het initiatief van de Meevaart wordt financieel ondersteund door het stadsdeel. Woon, werk of onderneem je in de Indische Buurt en wil je meedenken of op de hoogte blijven van de activiteiten binnen het project? Mail dan naar lotte@meevaart.nl

Clubhaus Architecten, vlnr Tyrese Durham, Marjan van Herpen, Meryam Mirza, Claudia Temperilli

In april kunnen de bewoners van de Indische Buurt en het Oostelijk Havengebied een keuze maken uit de bij Oost Begroot ingediende projecten. Clubhaus Architecten heeft een projectaanvraag gedaan ter voorbereiding van een uitgebreider project voor het vergroenen en klimaatbestendig maken van de schoolpleinen in de Indische Buurt.

Architecten voor de buurt

TEKST: CORRY ZOLL
FOTO ARCHITECTEN: BJÖRN MARTENS
OVERIG BEELD: CLUBHAUS ARCHITECTEN

Het bij Oost Begroot ingediende project is voor de school in de Bankastraat in de Indische Buurt. Dit voorstel van scholenkoepel Staij in samenwerking met Marjan van Herpen en Claudia Temperilli van Clubhaus Architecten, is voor het architectenbureau een proef voor een groter project voor alle schoolpleinen. Met projectpartners uit de buurt en de gemeente is dit uitgedacht voor de negen basisscholen, een MBO-school en een praktijkschool (PRO) in de Indische Buurt. De buurt heeft weinig groen en daardoor weinig biodiversiteit, en vooral veel steen. Vergroening is een eerste aanzet voor het klimaatbestendig maken van de buurt. Mogelijke klimaateffecten kunnen worden opgevangen en dragen zo bij aan de klimaatdoelen. Het realiseren van verkoeling bij hoge temperaturen is onderdeel van dit projectvoorstel. In de zomer van 2022 werd in deze buurt met 37,6 graden de hoogste temperatuur van Amsterdam gemeten.

Marjan en Claudia halen hun inspiratie als architect uit de natuur en zoeken verbinding tussen stad en natuur. Met op de natuur gebaseerde oplossingen kan worden bijgedragen aan het koeler houden van straten, huizen en scholen.

Uitgangspunten van de architecten

Clubhaus Architecten staat voor een open samenleving waar iedereen zich welkom voelt, aldus de website. Als geëngageerde architecten willen ze de gebouwde omgeving verbeteren voor een gezonde samenleving. Het accent ligt op het overgangsgebied van de openbare ruimte naar de binnenruimte. Voor toegankelijke ruimtes waar mensen willen en durven samenkomen en zich thuisvoelen. In een zich

Kinderen inspecteren de omgeving van hun school

uitbreidende stad willen zij gebouwen maken met publieke functies, zowel tijdelijk als permanent. Van de geborgenheid van een sauna tot het herbestemmen van een vliegveld. Zoals ze het zelf verwoorden: 'Wij initiëren onderzoek en gebruiken ontwerpend onderzoek voor de vragen die ons gesteld worden. We richten ons in beeld en taal op een nieuw repertoire voor een circulaire economie. We zijn een compact en toegewijd bureau en door ons lief en kundig netwerk kunnen we complexe projecten aan. We zijn moedig en zorgvuldig. Wij bundelen onze krachten om belangwekkende projecten met vertrouwen aan te nemen. Samen hebben we gedegen kennis en een vrije ontwerpbenadering in huis. Realiteit en droom komen samen.'

Staalkaart

Het realiseren van het project voor alle scho-

len heeft een wat langere adem nodig dan dat voor de eerste school in de Bankastraat. Hopelijk kan dit deelproject gefinancierd worden uit het budget van Oost Begroot. Gekoppeld aan duurzaam bouwen, ondersteunen van het onderwijs en uitgebreide vergroening, is het uitvoeren van de plannen ook gebaseerd op het enthousiasme om als architect bij te kunnen dragen aan de buurt waarin ze werken. Het idee om aan de slag te gaan met de scholen is daar het resultaat van.

Het uitgebreide project Kruisbestuiven (www.clbhs.eu/news) wil met tijdelijke en eenvoudige architectonische ingrepen een klimaat-(leer)machine van de bestaande schoolgebouwen maken en de gemeente Amsterdam en scholenkoepels verleiden om 'kruisbestuiving' tussen de scholen toe te passen. Het is een netwerk van scholen op weg naar een aanpassing aan klimaatverandering nu en in de toekomst. De basis hiervoor wordt gelegd met een enthousiast netwerk in de Indische Buurt in Amsterdam-Oost. Met *nature based solutions*, oftewel natuurlijke oplossingen, gaan ze testen wat het beste werkt voor een beter binnen- én buitenklimaat.

In samenwerking met het ROC van Amsterdam is aan het project ook een leerproject gekoppeld voor studenten van dit opleidingscentrum. De studenten krijgen les over en werken met duurzame materialen en technieken. Deze kennis hebben ze nodig om te kunnen werken aan duurzame oplossingen als regenwateropslag. Door de aanleg van waterbassins kan wateroverlast worden voorkomen, de druk op het riool worden verminderd en gezorgd worden voor een buffer voor droge perioden. Regenwater kan bijvoorbeeld gebruikt worden om tuinen en groene lesruimtes te bewateren en om toiletten door te spoelen. Ook een visvijver en een vogeldrinkplaats behoren tot de mogelijkheden om de omgeving van een school te

Kinderen maken een voorstel voor het groen rond hun school

vergroenen en te verduurzamen.

Voor de start van het uitvoeren van het totale project wordt eerst in een oriënteringsfase gewerkt aan een architectonisch vooronderzoek bij drie schoolgebouwen die in verschillende periodes zijn gebouwd.

Bij dit onderzoek zijn de leerlingen betrokken, samen met ROC-studenten. De studenten gaan werken aan een proefopstelling met duurzame materialen, het ontwikkelen van opslag van water en het realiseren van schooltuinen op, aan of bij de school. Met de staalkaart kunnen scholen in samenwerking met de architecten en studenten onderzoek doen naar de architectonische staat van de school, om op basis daarvan een plan op te stellen om de school en de omgeving te verbeteren.

Deze staalkaart met acht verschillende ingrepen is gemaakt voor variaties van de proefopstellingen. De staalkaart laat zien wat de mogelijkheden zijn, met aanpassingen die zich economisch en als bouwmogelijkheid nog moeten bewijzen. Per school worden oplossingen gekozen die haalbaar en passend zijn. De

betrokken scholen vormen samen een lerend netwerk.

Met de ingrediënten van de staalkaart kunnen de scholen aan de slag gaan. Met het toepassen van verschillende ingrepen ontstaat een prettiger en natuurlijker binnen- en buitenklimaat. Er is meer ruimte voor flora en fauna én aantrekkelijke plekken voor buitenlessen. In het project worden de leerlingen direct betrokken. In workshops leren zij wat klimaat(verandering) voor de mens en zijn omgeving betekent en hoe het leven in een stenige buurt duurzamer kan. Meer buiten zijn en met je handen werken kan ook een positief effect hebben op leerprestaties.

De mogelijkheden die op de staalkaart worden aangeboden zijn heel divers. Voor de beheersing van de temperaturen in de school kan gedacht worden aan planten en moestuinen op het dak, waarmee ook meteen buitenlesruimte wordt aangelegd. Tegelijkertijd is dit voor insecten en vogels een veilige plek met voedsel. Dit kan ook de verbinding met de parken in de

buurt vergroten, en zo de biodiversiteit bevorderen.

Met dit project wordt kennis opgedaan over noodzakelijke ingrepen in de stad. Studenten worden opgeleid om klimaatverandering beheersbaar te maken en af te zwakken. Op de scholen kunnen de kinderen in de lesprogramma's leren van de effecten van hun duurzame school. Kinderen worden zich al jong bewust van de noodzaak en vanzelfsprekendheid van verduurzamen en de schoolgebouwen worden een aanjager voor meer verbeteringen.

In de loop van de tijd kunnen effecten vergeleken worden en is er niet alleen kruisbestuiving tussen de scholen onderling, maar kan ook de buurt ervan profiteren. <

Bewoners van de Indische Buurt en het Oostelijk Havengebied kunnen nog tot 23 april stemmen op de projecten van hun keuze uit de bij Oost Begroot ingediende projectvoorstellen.

www.oostbegroot.nl

Eline Roebers, schaak-ster

Ze staat als schaakster al in Wikipedia en is de jongste vrouw ter wereld met de titel Algemeen Internationaal Meester. In 2020 won ze het Wereldkampioenschap voor spelers onder de veertien jaar, dat online plaatsvond in verband met corona. In 2022 werd ze algemeen jeugdkampioen van Nederland in de categorie tot en met achttien jaar. Ook presteerde ze het vorig jaar om als eerste vrouw het Untergrombach Open op haar naam te schrijven. Daar versloeg ze grootmeester Vjatsjeslav Ikonnikov en werd ongedeeld eerste. Dit jaar was ze een van de zogeheten *challengers* in het Tata Steel-toernooi (het vroegere Hoogovenstoernooi). Ze begon daar in de laagste tienkamp en speelde afgelopen januari in de één na hoogste groep.

Haar naam: Eline Roebers, geboren in 2006 en wonend op IJburg met haar ouders, jongere zusje en broertje.

Professional in wording

Eline leerde al vanaf haar zevende schaken van haar beide ouders. Internationaal meester Robert Ris is haar coach en ze zit op de schaakclub VAS in het Cygnus Gymnasium, waar ook haar zusje speelt.

Op het moment dat we haar willen interviewen voor de IJopener speelt ze de Europese kampioenschappen in Servië. Als een echte

TEKST: JOYCE HES
FOTO: HARRY GIELEN

beschermheer wil haar vader graag dat wij onze vragen schriftelijk stellen zodat Eline niet te veel tijd hoeft te spenderen aan de antwoorden. Dat geeft aardig aan hoe het leven van de zestienjarige BN'er, die al flink wat publiciteit heeft gehad, eruit ziet!

Als het aan haar ligt, zo lezen we in *Het Parool* van 14 januari, zit ze niet meer in een klaslokaal en gaat ze sowieso niet studeren, maar wil ze fulltime schaakprofessional worden. Om die reden is ze al verhuisd naar het Calandlyceum,

waar ze als sporttalent een ingekort lesrooster krijgt.

Het liefst schaakt ze de hele dag, vertelde ze *Het Parool*. Bovendien wil ze graag een verandering in gang zetten, zodat er meer meisjes en vrouwen geïnteresseerd raken in schaken. Tot slot, zo begrijp ik van haar vader per mail, zou een schaakclub op IJburg met zoveel jeugd geen overbodige luxe zijn!

TEKST, FOTO'S EN KAARTJE: GOOS VAN DER SIJDE

De ov-halte op de Insulindeweg tegenover het Flevohuis is ons beginpunt. We lopen over een smal pad dat de Joodse Begraafplaats kruist. Het werd vroeger het zwarte weggetje genoemd omdat het was verhard met cokes van de Oostergasfabriek (bron: Geheugen van Oost). Op de begraafplaats zien we tussen het riet en gras nog enkele grafstenen, maar de meeste stenen zijn hier weggezakt in de moerassige grond. Verderop, bij de Valentijnkade, staan meer grafstenen overeind. Vrijwilligers zijn daar bezig om de ruim 300 jaar oude begraafplaats deels te restaureren. Daarbij houdt men ook rekening met de natuur. Doordat de begraafplaats niet openbaar toegankelijk is, is het ook een belangrijke rust- en schuilplaats voor dieren. Zo zijn er boommarters, wezels en zelfs reeën en vossen gesignaleerd. We lopen verder en slaan rechtsaf het zogenaamde wilde paadje in, een rustiek pad met houtsnippers. Je waant je dan bijna in een natuurgebied, hoewel de tingelende tram verderop die illusie even verstoort. Tjiftjaffen zijn weer terug uit het zuiden en je hoort ze volop zingen 'tjif-tjaf-tjif-tjaf-tjif-tjaf' en we zien een roodborstje. Op een tak van een struik zingt het zijn aarzelende, parelende liedje.

Het wilde paadje komt uit bij de Hekkepoort (1), de hoofdingang van het Flevopark. Op de poort staat het jaartal 1770 en dat lijkt vreemd, want het park bestaat pas sinds 1931. Toen werd het door Jac. P. Thijsse als Zuiderzeepark geopend. De Hekkepoort is hier pas in 1938 neergezet, maar oorspronkelijk stond hij voor de Muiderpoort. Omdat hij te smal was voor een nieuwe bredere brug is de Hekkepoort afgebroken. Na een lange tijd in de opslag kreeg de poort uiteindelijk deze plek. Inmiddels voldoet hij al jaren prima als monumentale toegangspoort. We wandelen het park verder in en passeren een houten brug. We horen rauwe reigerkrenten, signalen van de blauwe reigers die hier hoog in de bomen nestelen. Ze broeden sinds 1999 in het Flevopark en met tientallen nesten is het een van de grotere broedkolonies van Amsterdam. Na het reigerbos lopen we door langs de grote vijver en komen uit op een grasveldje bij het

Oostommetje: Flevopark

Tijd voor een voorjaarswandeling in het Flevopark! Nu de blaadjes nog niet aan de bomen zitten, vallen sommige zaken in het park beter op. De zon dringt nog door tot de bosbodem met zijn bloeiende planten. Vogels in bomen en struiken kun je beter zien.

Nieuwe Diep. Daar zien we een kleine, maar bijzondere bronzen sculptuur. Dat 'keuken-trapje' (2) heet Rotsvast en is ooit clandestien geplaatst door kunstenaar Rob Ligtoet. De golfjes op het beeld zijn een afdruk van het strand van IJmuiden. In het beeld heeft hij natuur en kunst willen combineren.

De randen van het Flevopark (3) zijn bosachtig van karakter en daar is het in april en mei een feest voor je zintuigen. Want niet alleen zie je hoe de massaal wit bloeiende daslookplanten een heel tapijt onder de beukenbomen vormen, het is ook bijzonder goed te ruiken (uiengeur!). Verderop staat het prachtige bronzen beeld De Worstelaars van Hans IJdo (4). We lopen door het bos langs de historische tuinhuisjes naar Proeflokaal 't Nieuwe Diep (5) dat – behalve op maandag – 's middags open is voor een lekkere borrel. Het is gevestigd in het gebouw van het oude (stoom) gemaal, dat al lang geen dienst meer doet als gemaal. Het gebouw uit 1881 staat op de fundamenteën van de Oetewalermolen die in vroeger tijden de Overamstelse Polder moest drooghouden.

Vanaf het pad naast het Flevoparkbad kijk je uit over het Nieuwe Diep dat is ontstaan tijdens een dijkdoorbraak in de 15e eeuw. Vlak bij het rietmoeras bij de Amsterdamse Brug (6) genieten we nog even van het weidse uitzicht. Het geeft je het gevoel helemaal aan het oostelijke einde van Amsterdam te zijn. Laten we die illusie koesteren. <

Informatie:

- Lengte wandeling: ongeveer 3,5 kilometer
- Startpunt: ov-halte Insulindeweg (bus 37, tram 3 en 14)
- Horeca: Proeflokaal 't Nieuwe Diep (dinsdag t/m vrijdag vanaf 15.00 uur, zaterdag en zondag vanaf 13.00 uur, maandag gesloten)

Het wilde paadje

Hekkepoort

Beeld Rotsvast van Rob Ligtoet bij het Nieuwe Diep

Beeld De Worstelaars van Hans IJdo

Proeflokaal 't Nieuwe Diep verscholen achter een voile

Bloeiend daslook en de Joodse Begraafplaats

Tien jaar Thrive

TEKST: MARISKA MEIJER
FOTO'S: HAROLD PAREIRA
EN JOHAN SEIJBEL

Thrive Yoga, een yogaschool met drie locaties in Oost en IJburg, viert dit jaar haar tienjarig jubileum. IJopener nam een kijkje bij de yogastudio in IJburg en spraken oprichter Marco Rodie over wat Thrive Yoga bijzonder maakt.

Marco Rodie begon zijn loopbaan als marineofficier. Het water en het avontuur trokken hem als achttienjarige, maar na bijna twintig jaar af en aan op zee begon het te kriebelen: 'Ik wilde meer doen, en na een MBA-studie op Nyenrode koos ik voor een baan als operations manager bij een ITconsultancybedrijf. Maar ik miste betekenis in het werk dat ik deed.' Tijdens zijn werk bij de marine was hij vanwege rugklachten in contact gekomen met yoga. 'In het begin was ik vooral geïnteresseerd in de fysieke kant, later kwam daar de filosofische kant bij. Ik merkte dat ik gelukkiger uit de yogales kwam dan dat ik erin ging. Na een verbroken relatie stond het leven een beetje stil voor me, en het bedrijfsleven was het ook niet voor mij. Ik ging mezelf opnieuw uitvinden, en ben een yogaopleiding gaan doen.'

Marco begon yogalessen te geven op de zolder van zijn docente, aan de Oostelijke Handelskade. Dit werd binnen een paar maanden zo populair dat het huis te klein werd. 'Waarom begin ik niet zelf een studio, bedacht ik begin 2012. Er kwam een ruimte vrij op het Azartplein, een voormalige kantine van GVB-tramconducteurs. Ik ben daar klein begonnen, met zes docenten. Al gauw wisten veel mensen ons te vinden. Dit was in een periode dat yoga heel erg opkwam, dus het was een goede timing.' Een jaar later kwam daar de yogastudio in

IJburg bij. En een paar jaar geleden kwam daar de derde studio in de Tweede Atjehstraat in de Indische Buurt bij.

We gaan even terug naar wat yoga nu eigenlijk is. Marco: 'Ik breng het vaak praktisch, maar als je vanuit de traditie kijkt is het een filosofie of levenswijze, met verbinding als doel. Yoga betekent letterlijk verbinden. Dat doe je in eerste instantie met jezelf. Omdat we zo aan het rennen zijn, raken we die verbinding wel eens kwijt. De tweede stap van verbinding is je meer verbonden voelen met de mensen om je heen, en de ultieme stap is verbintenis met

Zó kalm dat je op moet passen met oversteken

al het leven. Het basisbeginsel van yoga is geweldloosheid. Vandaar dat een vega of vegan levensstijl vaak verbonden is met yoga. In het Westen is er vooral de fysieke uitvoering van yoga, waarbij er aandacht is voor het lichaam en de ademhaling: bewuste bewegingen en ademhaling gecombineerd met meditatie. Je hebt daarin verschillende stijlen, vinyasa dat zich meer richt op spierkracht en yin waarin je diepe stretches doet om het bindweefsel in je lijf soepeler te maken om letterlijk lekkerder in je vel te zitten.'

Een yogales volgen is voor veel mensen ook een moment voor henzelf: 'Je bent bewust met jezelf bezig, met je adem en je lichaam. Je wordt stil en laat alle prikkels van buitenaf buiten. Je komt uit de les in een *happy state*, en als je verder bent met yoga kan het soms aanvoelen als een natuurlijke drug omdat je lichaam endorfine aanmaakt.' Marco geeft een tip: 'Je kan je soms zo kalm en gelukkig voelen na een les dat het wel belangrijk is om op te passen bij het oversteken.'

Naast yoga kun je bij Thrive ook pilates volgen. Wat is dat en wat is het verschil? 'Pilates is een fysieke methodiek, ontwikkeld door Joseph Pilates, revalidatiearts in het leger tijdens de Eerste Wereldoorlog. Hij had apparaten met gewichten en elastieken waarmee hij soldaten weer fit kon krijgen en ze kon laten herstellen. Dat is direct een groot verschil, yoga is tweeduizend jaar oud en heeft een filosofie, pilates bestaat zo'n honderd jaar en is er puur op gericht je lichaam te versterken, met name de core (de rug-, buik-, bil- en heupspijzen).'

Wat verklaart het succes van Thrive Yoga? Volgens Marco is dat de persoonlijke en kleinschalige aanpak. 'Dat is onze kracht. Toen ik jaren geleden begon, kochten mensen een papieren kaartje voor een proefles en hadden ze daarna een halfuurtje met mij om te bespreken wat bij hen paste. Daar zijn we nu te groot voor geworden maar die persoonlijke benadering is wel onze insteek gebleven. Je wordt hier door de docent vertroeteld, je matje en kussen worden klaargelegd, als je dat wilt krijg je een kleine schoudermassage en na de les krijg je een kopje thee op de mat. We zorgen ervoor dat we de mensen kennen, je wordt gezien. Daarnaast onderscheiden wij ons door niet alleen het fysieke van yoga te behandelen, de docent neemt ook altijd een citaat mee of iets uit het leven.' Marco vindt het ook belangrijk om te benadrukken dat het niet belangrijk is hoe lenig en fit je bent of hoe je eruitziet om yoga te kunnen doen. <

www.thriveyoga.nl

De kunst van het sterven

Filosoof Marli Huijer wint er geen doekjes om: ‘We moeten onder ogen zien dat we sterfelijk zijn.’ Haar vorig jaar verschenen boek *De toekomst van het sterven* deed het nodige stof opwaaien, omdat ze een pleidooi houdt tegen het zo lang mogelijk rekken van het leven.

TEKST: ELINE CRIJNS
FOTO: MERLIJN DOOMERNIK

Als filosoof denkt Marli Huijer (1955) al langer na over het juiste moment van sterven, maar de coronacrisis heeft haar ideeën daarover in het publieke debat in de schijnwerpers gezet. Huijer is emeritus hoogleraar publieksfilosofie en was van 2015 tot 2017 Denker des Vaderlands. Voordat ze de overstap naar de filosofie maakte, was ze arts. Ze is columnist bij Trouw en schreef verschillende filosofische boeken. Vorig voorjaar verscheen *De toekomst van het sterven*. Hierin onderzoekt ze hoe we ons verhouden tot de

laatste levensfase, want dat die gaat veranderen is zeker.

Waarom sterven we binnenkort anders?

‘Veel mensen zullen in de nabije toekomst vaker alleen zijn tijdens hun stervensproces. De reden daarvoor is dat we én steeds ouder worden én dat we dat in steeds grotere getale doen vanwege de vergrijzing. Er zullen relatief weinig jongeren zijn om ouderen te verzorgen, een probleem dat de overheid niet kan bijbenen. Als vuistregel geldt dat je in je laatste levensfase zo’n twaalf mensen om je heen nodig hebt om voor je te zorgen als je niet zelf meer in staat bent de dagelijkse din-

gen te doen. Al is het maar het uitlaten van je hondje of het doen van een boodschapje of iemand die erbij is als de huisarts langskomt. De verhouding bejaard-niet bejaard is in 2050 een op drie à vier.’

Wie hebben daar last van?

‘Het is een probleem waar iedereen mee te maken krijgt, of je nou rijk of arm bent of een enorm sociaal leven hebt of niet. Veel sociale contacten zijn niet per se geënt op zorgen voor elkaar, dus bieden geen garantie. Het is daarom verstandig te investeren in je sociale netwerk in de buurt om de kans te verkleinen dat je in je eentje in je kamer ziek ligt te

wezen. Het is een uitruil van kleine diensten waarmee je over en weer zorgt voor elkaar. En waardoor je je prettiger voelt in je eigen woonomgeving.'

In je boek constateer je dat de dood uit ons dagelijks leven is verdwenen. Hoe kan dat?

'De kloof tussen jong en oud is veel groter geworden door onze langere levensduur. Tel daarbij op het verdwijnen van veel acute doodsoorzaken. Kindersterfte is fors teruggedrongen. We kennen doorgaans niet zoveel doden van dichtbij. Onze geringe ervaring met sterfbedden is het nadeel van het grote voordeel – onze welvaart, hygiëne en kennis. Tegelijkertijd willen mensen wel graag praten over hun ervaringen met het sterven van naasten. Bij mijn lezingen over het boek vertellen mensen vaak hun eigen verhaal, het boek werkt als een soort katalysator om het gesprek aan te gaan.'

Wanneer begint sterven doorgaans een rol te spelen in ons leven?

'Na je zeventigste levensjaar wordt je kwetsbaarheid voor aandoeningen en ziektes, zoals artrose, suikerziekte, gehoor- of gezichtsproblemen en kanker groter. De grote groep babyboomers heeft deze leeftijd inmiddels bereikt. De kans dat je iets krijgt, neemt met de leeftijd steeds meer toe. Onze levensduur is langer, maar de kwetsbaarheid voor (infectie) ziektes is niet afgenomen. Het steeds verder oprekken van de levensduur betekent dat je steeds meer de zeilen moet bijzetten om mensen in leven te houden. Vanaf 75 jaar begint dit het dagelijks leven te belemmeren en vanaf 82-jarige leeftijd is die belemmering gemiddeld gezien ernstig. De vijftien jaar voordat je sterft zien er ongeveer bij iedereen hetzelfde uit.'

Je noemt in je boek 'rechthoekig leven' als de wens van velen?

'Acuut overlijden proberen we als maatschappij te vermijden, ook op tachtigjarige leeftijd. Daarom hangen overal AED's om te voorkomen dat een hartstilstand fataal is; daarom willen we niet dat mensen plots bezwijken aan corona en maken we het verkeer steeds veiliger. Ons ideaal is om zo lang mogelijk te leven en dan bij honderd jaar in onze slaap te overlijden. Vroeger noemden we een longontsteking *a best man's friend*: de vriend die jou een zachte dood gaf. Nu zijn we alle acute doodsoorzaken aan het weggeven. Het gevolg is dat we steeds meer chronisch aan het sterven zijn. De kankerdiagnoses nemen de komende jaren fors toe en het aantal dementiepatiënten verdubbelt tussen nu en 2050. Dat komt omdat we de andere oorzaken hebben weggenomen, maar de natuur dicteert dat

we toch dood moeten gaan. Het scenario van sterven verandert, maar de uitkomst is altijd hetzelfde.'

Maakt het dan uit waar we aan overlijden?

'Dat is een maatschappelijk vraagstuk. Willen we dat heel Nederland aan dementie dood gaat? De zorg voor die mensen kunnen we niet garanderen, maar we investeren wel in steeds meer kankeronderzoek. Dat is een heel paradoxale situatie. Veel artsen worstelen met de vraag naar meer en meer behandelingen, maar de overheid neemt geen besluiten omdat het politiek gevoelig ligt. Onze voortdurende neiging naar meer, meer, meer en nooit nee verkopen, de vraag naar een nog langere levensduur is enorm.'

Jouw pleidooi is om vroegtijdig na te denken over de kwaliteit van leven?

'Er zijn steeds meer patiënten die zeggen: voor mij hoeft behandelen niet tot in het oneindige. Vaak zijn dat mensen die er al over hebben nagedacht voordat ze ongeneeslijk ziek worden. Dat zou je eigenlijk vanaf je zestigste moeten doen. Vooral belangrijk is om daarover te praten met je omgeving. Zodat je, als je in die situatie terecht komt, ermee om kunt gaan op een manier die past bij jou en je leven. Om te voorkomen dat je overrompeld wordt door wat een arts misschien zegt of door wat je omgeving op dat moment misschien gaat vinden. Kinderen en kleinkinderen zijn geneigd er alles aan te doen om te zorgen dat hun naaste niet doodgaat.'

Is er zoiets als goed of minder goed sterven? Wat maakt het uit hoe je sterft?

'Het kan flink fout gaan. Behandelingen kunnen leiden tot een pijnlijke dood. Er zijn prettige en hele nare manieren om te sterven. Als je aanwezig bent bij een sterfbed dat prettig is dan heb je daarna minder last van de rouwverwerking en ben je minder bang voor de dood. Je leert dan, dat je ook kan sterven op een goede manier. Als je daarentegen een naar sterfbed meemaakt, dan heb je daar veel langer last van, misschien zelfs levenslang. Dus zowel voor jezelf als voor je nabestaanden is het fijn als je afscheid kunt nemen en rustig kunt sterven.'

Hoe kun je daarvoor zorgen?

'De palliatieve zorg is in Nederland tegenwoordig behoorlijk goed ontwikkeld, waarschijnlijk als tegenhanger van de mogelijkheid die wij hebben tot euthanasie. Maar palliatieve zorg wordt niet altijd direct besproken. Bij een diagnose van een ongeneeslijke ziekte moeten idealiter, naast de behandelend arts, palliatieve zorgverleners betrokken worden. Patiënten ervaren veel meer regie over hun

sterven als hun gevraagd wordt wat zij zelf willen, nadat ze te horen hebben gekregen dat hun levenshorizon korter is geworden. Ze kunnen vertellen wat belangrijk is in hun leven en besluiten hoe dat zich verhoudt tot de keuze om levenstijd in te zetten in ruil voor soms agressieve behandelingen.'

Er zijn keuzes, maar alles staat en valt met voorlichting?

'Je kunt zelf vragen om een gesprek met een palliatieve arts of verpleegkundige als het niet wordt aangeboden. Keuzes variëren van helemaal niet behandelen tot alles uit de kast halen. Een goede palliatieve specialist zorgt dat de keuze steeds op tafel ligt ter bespreking. Pijn, kortademigheid of jeuk die bij veel sterfbedden optreden, kunnen verzacht worden. Daardoor ervaar je minder last van het sterven en hoeft je niet aan euthanasie toe te komen. Je kunt geen blauwdruk maken voor alles wat er gaat komen, maar je kunt je wel voornemen direct met je arts en je omgeving te praten over hoe je het voor je ziet.'

Heb je nog tips bij leven?

'Als er dingen zijn die je nog wilt doen in het leven kun je daar beter mee beginnen. Niet wachten tot het te laat is. Als je weet te bereiken dat je kunt leven alsof het je laatste dag kan zijn, geeft dat een enorme rust aan je leven. En op een gegeven moment houdt het op.'

De toekomst van het sterven – Marli Huijer – Uitgeverij Pluim – 160 pagina's – € 17,99

IK VERBAAS MIJ VOORTDUREND...

... DAT IS WAT HET LEVEN DE MOETTE WAARD MAAKT

de boekhandel van Pampus – van Eesterenlaan 17 – app ons 06 1544 8310 – ☎ 419 3023

Verkiezingen en water

TEKST EN FOTO: PAUL PAULUSMA

Het leek wel een fluwelen revolutie op 16 maart. Opeens kleurde de kaart helemaal groen van de BoerBurgerBeweging (BBB). Een overwinning van ongekennde omvang voor deze nieuwe partij. De Partij voor de Dieren en PvdA/GL mochten ook juichen voor een kleine winst. In Noord-Holland dus winst voor BBB. In Amsterdam werd GroenLinks de grootste.

We zagen het wel een beetje aankomen. Er is veel onrust in de samenleving over allerlei kwesties en de belangrijkste leek de stikstofkwestie. Er was veel achtergrondinformatie in dag- en weekbladen, op radio en tv en op de sociale media. Leuke filmpjes ook. De trilling zat in de lucht. De opkomstcijfers gingen omhoog! Zoals bij alle andere niet-nationale verkiezingen werden ook deze gekaapt door landelijke politici. De vraag is of de NOS en andere omroepen niet wat meer tijd en creativiteit kunnen stoppen in het weghouden van landelijke politici bij verkiezingen die de hunne niet zijn.

De avond voor de verkiezingen kwamen nog even provinciale lijsttrekkers aan bod – rijkelijk laat.

Voor de waterschapsverkiezingen ging de tv opvallend op zwart, terwijl water in deze tijd van klimaatverandering toch een enorm groot thema is en de waterschappen daarin erg belangrijk zijn. Water moeten we zien te behouden om de perioden met droogte aan te kunnen. We zagen

een foto voorbijkomen waarop gondels in Venetië schuin op de modder lagen in de kanalen. In Frankrijk is een noodplan van kracht voor de zorg om drinkwater. In eigen land zullen we deze zomer naar verwachting ook met drogere rivieren te maken krijgen, omdat er 53% minder sneeuw is gevallen in de brongebieden van onze rivieren. Voor lezers die aan of in de buurt van water wonen is het misschien vanzelfsprekend te letten op de kwaliteit van (zwem)water, het waterpeil en de ongewenste verzilting van het IJ door de vergrote sluis van IJmuiden. Klimaatontkenning is niet meer van deze tijd.

Arjen Lubach liet in zijn verkiezingsuitzending Rudy optreden die ons voorhield dat waterschapsverkiezingen belangrijker zijn dan de provinciale verkiezingen. Mooi.

Het waterschap is de oudste bestuursvorm in Nederland. Rond 1900 waren er zo'n 2000 waterschappen. Nu nog 21. Het veranderende klimaat wijzigt de agenda van de waterschappen sterk. Het gaat nog steeds over traditionele thema's als sterke dijken, droge voeten en de waterkwaliteit (zuiveren van het rioolwater, baggeren). Daarnaast staan nu ook droogte, biodiversiteit, peilverhoging, recycling van afval, productie van biogas, en opwekking van thermische warmte op de agenda. Klimaatverandering eist een samenhangende aanpak. Een aanpak die intensieve samenwerking met burgers, bedrij-

ven, boeren en andere overheden vereist om tot evenwichtig beleid te komen.

Het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) waaronder wij vallen, wordt geleid door een dijkgraaf en een Algemeen Bestuur met dertig zetels. Hiervan zijn twee geborgde zetels voor 'Ongebouwd' (boeren) en twee voor 'Natuurterreinen'. 26 zetels worden via directe verkiezingen ingevuld. Deze keer heeft de PvdA gewonnen en is met zes zetels de grootste partij geworden. De BBB behaalde drie zetels. De PvdA zal leiding geven aan de coalitiebesprekingen om te komen tot een coalitie-akkoord 2023-2027 en de keuze van een Dagelijks Bestuur. Egbert de Vries, voormalig wethouder van Amsterdam, is tot formateur benoemd. In de volgende IJopener meer hierover, mogelijk met nieuws van de Korte Ouderkerkerdijk 7, waar de AGV zetelt.

Het is overigens mogelijk daar een vergadering bij te wonen. Op de tiende verdieping, met uitzicht op je stad en de Amstel. Je kunt de vergaderingen ook via een livestream bijwonen. Alle informatie vind je op www.agv.nl.

Tot slot: het zou aanbeveling verdienen om over vier jaar in de media de volgorde van het tellen van de stemmen om te keren: beginnen met de uitslagen van de waterschappen en dan die van de provincie... water wordt immers steeds belangrijker door de klimaatverandering. <

SLUISHUIS

BEKIJK HET LAATSTE AANBOD!

Genieten van het alom aanwezige water. Dat is wonen en recreëren bij Sluishuis.
Is dit iets voor u? Bekijk dan de laatste:

- Terrace woning van 133 m² voor € 899.000,- v.o.n.
- Duplex penthouses van 152 m² vanaf € 909.000,- v.o.n.
- Ligplaatsen voor woonschepen (kavel van 32 x 7 m) vanaf € 278.971,- v.o.n.
- Sloepplaatsen met laadvoorziening vanaf € 24.995,- v.o.n.

WWW.SLUISHUIS.NL

Sûpepudding met aardbeien coulis

TEKST: MARIJKE BAKKER
ILLUSTRATIE: AFRA BARENTZ

Pudding gold vroeger bij mij thuis als een feestelijk toetje. Heel wat anders dan de yoghurt of vla uit een fles die we gewoonlijk kregen. Voor pudding was van tevoren nagedacht en gewerkt, hij was gekookt, afgekoeld en gestort, en misschien ook nog versierd. Kortom, feest!

Deze karnemelkpudding is van oorsprong Fries en heet sûpepudding. Sûpe is Fries voor karnemelk. Het recept komt uit een Libelle van veertig jaar geleden, destijds door mij uitgeknipt en ingeplakt in een multomap met recepten – een van mijn oudste kookboeken. Omdat er geen vet in de pudding zit, is het een heel fris en licht nagerecht als afsluiting van een stevig maal. En het is niet duur.

Je hebt nodig voor 6 personen:

1 liter karnemelk
15 blaadjes witte gelatine
200 gram suiker
2 onbespoten citroenen
1 deciliter water
vorm van 1,25 liter of 6 kopjes

Week de blaadjes gelatine in ruim koud water. Rasp de schil van 1 citroen en pers beide

citroenen uit. Neem een niet te kleine steelpan en warm 1 dl water op. Doe de suiker erbij en roer tot hij is opgelost. Doe het citroensap erbij. Knijp de blaadjes gelatine uit en los ze al roerend één voor één op in de vloeistof. Zorg dat de temperatuur van het mengsel niet te hoog wordt, anders gaat de bindkracht van de gelatine verloren. Het moet net zo warm zijn dat de gelatine oplost en de karnemelk straks niet gaat schiften.

Haal de pan van het vuur en doe de karnemelk en de citroenrasp erbij. Roer goed. Doe de lauwe vloeistof in een vorm van 1,25 liter of maak eenpersoonspuddinkjes in een kopje. Laat enkele uren opstijven in de koelkast.

Coulis

Coulis is een koude saus van vers gepureerd fruit. Behalve van aardbeien kun je de saus maken van abrikozen, perziken en allerlei soorten rood fruit. Vruchten als abrikozen, frambozen, bramen en blauwe bessen winnen aan smaak als je ze eerst kort opkookt met een beetje water. Zeef de saus als er pitjes in de vruchten zitten.

Als de eerste aardbeien op de markt komen, zijn ze vaak erg hard. Door ze te pureren bloeit de smaak wonderwel open.

Voor de aardbeien coulis heb je nodig:

400 gram aardbeien
50 gram suiker
sap van een halve citroen
staafmixer en mengbeker

Was de aardbeien als ze vies zijn. (Tegenwoordig is dat bijna nooit meer het geval.) Doe ze in een mengbeker met de suiker en het citroensap en pureer met de staafmixer.

Stort de karnemelkpudding op een schaal. Als hij moeilijk loskomt, kun je de vorm even in heet water houden. Serveer met de aardbeien coulis. *Lekker ite alle gear!* (Fries voor Eet smakelijk allemaal). <

HairReset
Amsterdam

Last van:

- een jeukende hoofdhuid?
- een geïrriteerde hoofdhuid?
- haaruitval?
- kale plekken?
- roos?
- schilfers?
- alopecia androgenetica?
- alopecia areata?

Maak een afspraak voor een consult

Levantplein 68 - KNSM-eiland
020-419 32 26
www.hairreset-amsterdam.nl

Tan

**Flex KANTOOR, werkplek en vergaderruimte
te huur in Zeeburg**

- Zoekt u dichtbij huis een luxe kantoor met eigen opgang ?
Of een ruime, rustige en betaalbare FLEX werkplek om prettig te werken ?
- Wilt u uw klanten of zakenrelaties in een representatieve ruimte ontvangen ?
- Heeft u een vergaderruimte of trainingslokaal nodig ?

Voor informatie mail naar info@denieuwevaart.info of bel telefoonnummer 020-4199282 Website www.denieuwevaart.info

Douaneman in de IJhaven

Eind september 1944 kreeg de douanebeambte Antoni Mulder te horen dat hij niet meer welkom was op zijn werk in de Oostelijke IJhaven. Na de slag om Arnhem mocht niemand de havenhoofden nog betreden. De hele kade zou worden opgeblazen, met kranen en al. Uit de memoires van een plichtsgetrouw douaneman.

TEKST: REINJAN MULDER
FOTO'S: STADSARCHIEF AMSTERDAM

Een sectiechef van de douane had in de oorlog altijd een pasje van de Ortskommandant in Amsterdam bij zich, waarmee hij dag en nacht de havens in mocht. Maar toen Antonie Mulder die maandag van zijn fiets stapte om dat te laten zien, hielp dat niet. 'De verbindingsdam naar de IJkade was afgesloten en een Duitse officier hield daarbij toezicht', schreef hij later in zijn memoires. 'Mij werd toegebulderd: "Zurück!" De gehele kade zou binnen de kortst mogelijke tijd worden opgeblazen. Alles zou worden vernield, de kade, de muren, alles, terwijl de kranen in het IJ zouden verdwijnen.'

Na wat heen en weer gepraat mocht hij met een paar collega's nog even het terrein op om orde op zaken te stellen, maar dat lukte natuurlijk niet. 'Wij sleepten een paar handwagens bij de KNSM weg en de meest waardevolle zaken zoals het archief, wetboeken en instrumenten, en laadden die op de karren. Zo trokken wij in een begrafenistoet naar het Oosterdok, bij de Schreierstoren, waar wij onderdak vonden.' Diezelfde middag nog begonnen de Duitsers de

haven te vernietigen. Kademuren werden opgeblazen, hijskranen gingen omver en het water in. Door de hevige ontploffingen bleef in de kantoren aan de kades geen ruit heel. Alle deuren en ramen werden uit hun scharnieren geslagen. 'Wij waren volkomen van slag', schreef Mulder over die desastreuze maandag, 'maar er was genoeg te doen, al was dat niet voor de invoerrechten en accijnzen.'

Sectiechef IJkade

Antoni Mulder (1890-1963) was mijn opa. Bij de douane was hij van commies in Koewacht, in Zeeuws-Vlaanderen, opgeklommen tot sectiechef in Amsterdam. Toen hij in 1954 met pensioen ging, had hij niets meer om handen en zijn zoons raadden hem aan om zijn memoires te schrijven.

Zelf heb ik hem maar een enkele keer in uniform gezien. Ik ken hem vooral als een oude man, die vanachter het raam van zijn bovenhuis in de Laplacestraat met een dikke sigaar en een borreltje naar beneden zat te turen. In de nalatenschap van mijn vader vond ik later nog een krant van 3 november 1934, *Het Volk – Dagblad voor arbeiders* waarin mijn opa's benoeming bij Koninklijk Besluit tot verificateur der invoerrechten en accijnzen werd bekend-

gemaakt. Hij was dus wel iemand, mijn opa, dat zelfs de Koningin daaraan te pas moest komen. In zijn memoires geeft mijn opa een vrij nauwkeurige beschrijving van het dagelijks leven en werken van de douane in de haven. Hij woonde al die jaren in de Laplacestraat, vanwaar hij elke dag naar zijn werk ging. Te voet of met de fiets, en later soms met een taxi.

Het langst werkte Antoni Mulder op de sectie IJ-kade 1. Daar waren de diensten beter geregeld dan elders. Gebroken diensten met onhandige pauzes waren er niet, en om de acht à negen maanden had hij een week nachtdienst. Dan had hij de leiding over en het toezicht op alle ambtenaren die op de ladende en lossende zeeboten en in de douaneloodsen werkten. Mijn opa ging dan met een assistent alle schepen langs om te kijken of alles ordelijk verliep. Zijn ondergeschikten waren overal op de schepen maar 'als regel', schrijft hij, niet op de plaats waar hij ze zocht. 'Uren kon je ze zoeken en wanneer het een ambtenaar betrof die het met zijn dienststopvatting niet al te nauw nam, kon het gebeuren dat hij zich in de salon of op een andere rustige plaats te slapen had gelegd.'

Duitse Wehrmacht

Toen de Duitsers Nederland bezetten, hield bij-

na alle in- en uitvoer op. Enkele partijen papier, triplex en machinerie werden nog binnendoor uit Zweden ingevoerd, terwijl de grote partijen koffie, cacaobonen en tabak die in de entrepots lagen opgeslagen door de Duitsers werden geroofd en naar Duitsland verdwenen. 'Met deze uitvoer bemoeiden wij ons vanuit de douane niet', schrijft mijn opa, 'de vlag van de Duitse Wehrmacht dekte de lading.'

Het douanepersoneel zelf had die eerste oorlogsjaren geen klagen. De KNSM zorgde goed voor hen. 's Morgens kregen ze een kopje 'echte koffie', 's middags een bakje thee en als maaltijd kregen ze een 'goede' warme hap.

'Het gebeurde niet zelden dat wij tegen de middag bezoek kregen van superieuren uit de stad die dan met ons meeaten. De proviandmagazijnen waren door de moffen nog niet leeggestolen. Hetzelfde was het geval bij de Stoomvaart Maatschappij Nederland. Veel goederen daar zijn door ons vrij gemaakt ten behoeve van het personeel. (...) Zo hebben wij thuis lang echte koffie en echte thee kunnen drinken, terwijl ook van tijd tot tijd een fles wijn, cognac, of Bols werd verstrekt. Wij waren met het personeel van de KNSM en de SM Nederland één familie.'

Concentratiekamp

Voor iemand als ik, die nu op het KNSM-eiland woont, is het wonderlijk te beseffen dat dit toch betrekkelijk nieuwe eiland zo'n bewogen geschiedenis kent. De enorme passagiers- en goederenstromen die hier in krap een eeuw over de kades zijn gegaan, maar ook de minder vrolijke tijden van crisis, oorlog en herstel. Zo voelde het als een kleine schok toen ik in de memoires van mijn opa las dat uitgerekend hier, waar ik nu zo prachtig woon, direct na de oorlog honderden NSB'ers hun straf afwachttten. Aan de zijde van de IJkade waren twee loodsen

ingericht voor de vrouwelijke NSB'ers en aan de Surinamkade eveneens twee loodsen voor de mannelijke NSB'ers. De BS (Binnenlandse Strijdkrachten) hielden daar toezicht.

Toen mijn opa kort na de bevrijding opdracht kreeg orde op zaken te stellen op de IJkade, was er dan ook weinig te regelen voor hem. De sectie lag in het vrouwenkamp en stond leeg. Om er te komen had hij toestemming nodig van de kampcommandant.

Zijn beschrijving van die wilde meimaand eindigt Antoni Mulder als volgt: 'Het was hemeltergend hoe in het sectielokaal was huisgehouden. Alle ruiten waren stuk, er was geen deur meer aanwezig, alle kasten waren gesloopt, de closetposten waren stuk en gebarsten, het zeil was weg... Alles, alles was weg en kapot.

In een razend tempo werd gewerkt en het duurde dan ook niet lang of het eerste schip, de Zijpenberg arriveerde in de haven van Amsterdam en koos ligplaats aan de boeien.

Met de lading hoefden wij ons voorlopig niet te bemoeien, behalve dat wij de inklaring moesten verrichten. Voor de hulpverlening kon namelijk alles vrij worden ingevoerd. Langzaam nam het scheepvaartverkeer weer toe, en in de zomer van 1945 konden wij onze sectie weer in gebruik nemen. Het kantoor was geheel geres taureerd en de vooroorlogse meubelen waren teruggevonden.'

Het kamp van de NSB op het KNSM-eiland werd die zomer overgebracht naar Bergen. <

De dodendraad en andere belevenissen van Antoni Mulder, belastingambtenaar 1890-1963 (transcriptie: Josien Mulder; redactie: Merit Roodbeen) werd in 2017 als boek uitgegeven door Nabij Producties.

Natuurverlies

(Voorjaarswandeling in het Flevopark)

Ik telde vandaag een musje
minder
narcissen blauwe druiven
een iep een beuk
een sneeuwkllokje
van alles eentje minder
in het park

Een hoentje minder
op de plas
wat mos en schimmel minder
op vermolmd hout
een stekelbaarsje minder
in ondiep water
eentje minder
dan een vorig jaar

Miste ik iets?

Een tijlp minder
van de tiftjaf
een hommelminder
na een winters slapen
een buizerd minder
op de jacht
Wat dasloot minder
om zwarte aarde
te bedekken
een driftbui minder
van de winterkoning
een reiger minder
bij de afvalbak
een stilte
minder

Van alles eentje minder
telden mijn vingers
gisteren
in het park
een liedje minder
in een nieuwe lente
maar ik miste
niets

MICHEL VAN DIJK
(met dank aan
Herman Gorter)

ILLUSTRATIE: MARNA VAN HALL

HUURVERHOOGING 2023

Eind april ontvangen veel huurders een voorstel tot huurverhoging. Hieronder zetten wij de bijzonderheden voor dit jaar voor u op een rijtje.

Meest voorkomende huurverhogingen

Sociale huurcontracten* 3,1%
Kamers/woonwagens* 3,1%
Geliberaliseerde huurcontracten 4,1%
Maximale huren (puntprijs) 10%
Huurprijs onder de € 300 € 25
Bruto inkomen boven € 48.836 (€ 56.513
meerpersoons)* € 50
Bruto inkomen boven € 57.573 (€ 76.764
meerpersoons)* € 100

* De huurprijs van een sociaal contract mag niet boven het maximum volgens de puntentelling uitkomen.

Vrije sector 4,1 % max

Voor geliberaliseerde contracten (ook wel vrije sector genoemd) is de maximale huurverhoging 4,1%. Veel van deze contracten hebben een inflatie-index. In dat geval geldt dat percentage, mits lager dan 4,1%. Is er niks afgesproken over een verhoging dan kan die in principe niet gevraagd worden. Huurverhogingen van geliberaliseerde huurwoningen hoeven niet aangekondigd te worden.

Huurverhogingen corporaties

Woningcorporaties hanteren vaak lagere huurverhogingen voor de lagere inkomensgroepen. Check de website van uw

corporatie voor het percentage dat voor u van toepassing is. Hun huurders met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum kunnen in juli juist een huurverlaging krijgen. Die nieuwe huurprijs wordt € 575 per maand.

Bezwaar

Soms stelt een verhuurder een verkeerd percentage voor, verstuurt het voorstel korter dan twee maanden voor ingangsdatum, of komt de kale huur boven de maximale grens voor de woning uit. Dan kan er een lagere of helemaal geen huurverhoging gevraagd worden. Onderhoudsgebreken kunnen ook een reden zijn om de huurverhoging te weigeren, maar alleen als er een procedure loopt bij de huurcommissie en als deze uiteindelijk gewonnen wordt. Bij gedaald inkomen zijn er misschien mogelijkheden om de huur te verlagen, maar dat hangt erg af van de situatie. Bij sociale huur kunt u tot 1 juli bezwaar maken (als de verhoging op 1 juli ingaat). Als de verhuurder het niet eens is met het bezwaar, kan deze het aan de huurcommissie voorleggen. Meer informatie op www.wooninfo.nl/vraagbaak/huurprijzen/huurverhoging/. Daar vindt u ook het bezwaarformulier.

Hulp of advies nodig?

Neem contact op via oot@wooninfo.nl of **020-5230150**. Kom langs op afspraak of bij het inlooppreekuur op woensdag van 9-12 uur aan de Tweede Boerhaavestraat 46-H.

Adverteren

Wilt u adverteren in de IJopener?

Stuur dan een email naar adverteren@ijopener.nl. Kijk voor meer informatie over adverteren op onze website www.ijopener.nl.

TARIEVEN

Losse advertenties per cm ²	€ 2,10
Halve pagina	€ 680,00
Hele pagina	€ 1.260,00
Hele pagina achtercover	€ 1.500,00
Korting na 5-10-15 nummers aaneen resp. 5%-10%-15%	
Opslag vaste plaats	10%

AFMETINGEN

Breedte 70, 145 of 220 mm
Hoogte variabel
Hele pagina 260 x 360 mm + 5 mm afloop

ADVERTENTIES OPMAKEN OF WIJZIGEN

Prijzen in overleg.

ADVERTENTIES AANLEVEREN

Advertenties dienen aangeleverd te worden in PDF-formaat (300 dpi, cmyk-kleuren).

Bezorging

Wij streven ernaar de IJopener binnen tien dagen na verschijnen te bezorgen.

Heeft u een nee-neesticker op de deur en wilt u toch de IJopener lezen? Op onderstaande adressen kunt u een exemplaar ophalen (zolang de voorraad strekt).

Indische Buurt

- Buurthuis Archipel, Makassarplein 1
- Buurthuis Meevaart, Balistraat 48a
- Civic Zeeburg, Kramatplantsoen 101 hs
- Cyberzoek, Timorplein 22
- Flevohuis, Kramatplantsoen 263
- Java Bookshop, Javastraat 145
- Openbare Bibliotheek, Javaplein 2
- Studio/K, Timorplein 62

Oostelijk Havengebied

- Boekhandel Van Pampus, van Eesterenlaan 17
- Borneo Architectuur Centrum, R.J.H. Fortuynplein 4
- Boulevard Café, Cruquiusweg 3
- Bruna, Oostelijke Handelskade 1061
- Cruquius local
- De Eester, Van Eesterenlaan 266
- Fit aan 't IJ, KNSM-laan 1113
- JavaBlend, Tosaristraat 1
- Pakhuis De Zwijger, Piet Heinkade 179
- New York Gym, Veemkade 598
- Ramses Shaffy Huis, Piet Heinkade 231
- Wijkoperij Hermitage, KNSM-laan 293
- Winkelcentrum Brazilië, Vers Passage

IJburg

- Boekhandel IJburg, IJburglaan 561
- FlexBieb, Talbotstraat 46
- Gezondheidscentrum Haveneiland, IJburglaan 727
- Mad Men Bicycle Café, IJburglaan 444
- Openbare Bibliotheek, Diemerparklaan 79
- Sportschool Life and Kicking, Eva Besnyöstraat 29

Zeeburgereiland

- Buurtkamer, John Blankensteinstraat 1

Oost

- Grand Café Genieten, Oranje-Vrijstaatplein 2
- Post Oost, Wijtenbachstraat 36
- Q-Factory, Atlantisplein 1
- Stadsdeelhuis Oost, Oranje-Vrijstaatplein 2

**Bij inlevering van deze advertentie
10% korting op alle materialen.**

Verf in de juiste kleur
Kasten op maat
Raffito kasten
Storemax
Mirrorwall
IJzerwaren
Gereedschappen
Electra

Hout
Plaat en lijstwerk
Unieke Zaagkwaliteit
Flexa
Sikkens
Cetabever

Openingstijden
Maandag t/m vrijdag
08.30 - 18.00 uur
Zaterdag
09.00 - 17.00 uur

Wittenburgergracht 103-113 - 1018 MX Amsterdam - 020-6224065
info@dhzwittenburg.nl - www.doehetzelfwittenburg.nl

gelderland artifort leolux montis pastoe spectrum stokke/variër gispen 412

beukenplein 23 amsterdam 020 6656310 www.janvanbeek.nl

de7 Provincien
design • bouwkundig ontwerp • uitvoering • bemiddeling o.g.

De specialist voor dakterrassen, rvs leuningen, balustrades, trappen, verbouwingen en dakopbouwen. Wij werken vanaf 'creatief' concept tot en met volledige uitvoering, en bouwen altijd duurzaam.

www.ydesign.nl 020-419 39 38 KNSM laan 867 1019 LK Amsterdam

Muziek

Zondag 23 april

Q-factory, **Stonebwoy**
Dancehall, reggae en Afropop komen samen in de muziek van deze Ghanese ster.
20.30 uur, Atlantisplein 1
€ 35

Woensdag 26 april

Bimhuis, **Susana Baca**
Al vijftig jaar is deze Peruviaanse zangeres een ster in eigen land en ver daarbuiten. Met haar nieuwe album *Palabres Urgentes* viert ze dat met songs die recht uit het hart komen.
20.30 Piet Heinkade 3
€ 26 / € 22

Vrijdag 5 mei

Muziekgebouw, **Vrijheid!**
Een concert vol hoop met muziek van Bach en Pachelbel door de Nederlandse Bachvereniging.
20.15 uur, Piet Heinkade 1
€ 43 / € 34,50

Zaterdag 6 mei

Q-factory, **Nacht van de Nederpop**
Meezingen met oude bekende hits. Met onder anderen Alides Hidding, Erik Mesie, Nol Havens, en Monique en Suzanne Klemann.
20.30 uur, Atlantisplein 1
€ 27,50

Zaterdag 6 en zondag 7 mei

Bimhuis en Muziekgebouw, **50 for the Future**
Weekend in het teken van het vijftigjarig bestaan van het Kronos Quartet. Om dat te vieren vroeg het kwartet vijftig componisten uit alle windstreken een nieuw werk voor strijkkwartet te schrijven. De stukken weerspiegelen de klanken van de wereld. Tien kwartetten spelen in één weekend alle stukken, in totaal zo'n acht uur muziek.
diverse tijden, Piet Heinkade 1 en 3
diverse prijzen, zie www.muziekgebouw.nl

Taal

Maandag 24 april

OBA Oosterdok theater, **Culturele avond**
Immigration, Transformation and Society
Immigreren – wat gaat er verloren of verandert er na aankomst in een nieuw land? De avond begint met het toneelstuk *De Emigranten* van de Poolse toneelschrijver Slawomir Mrozek. Vervolgens vertelt dr. Nancy Foner over haar nieuwste boek: *One Quarter of the Nation: Immigration and the Transformation of America*, en gaat zij in gesprek met socioloog Els de Graauw.
19-22 uur, Oosterdokskade 143
€ 22 / € 17 / € 10

Theater

Vrijdag 21 april

OBA Oosterdok, **Hoezo Spinoza?**
Wat weet jij van Spinoza, onze ultieme 'denker des vaderlands'? Hij siert straatnamen en scholen en stond op het biljet van duizend gulden. De hoogste wetenschappelijke prijs van ons land is naar hem vernoemd. Harpert Michielssen neemt je mee in het verhaal over Spinoza's denkbeelden. Juist nu blijken die namelijk heel relevant.
19.30 uur, Oosterdokskade 143
€ 10 / € 5

Zaterdag 22 april

Vrijburcht, **Poetry Slam**
De tweede voorronde van de stand-up battle van het gesproken woord. Overigens is de derde voorronde op 27 mei, en de finale op 17 juni.
20.30 uur, J.O. Vaillantlaan 143
€ 7,50

Film

Vrijdag 28 april

Vrijburcht, **De Acht Bergen**
Verfilming van het boek van Paolo Cognetti over de vriendschap tussen de stadse Pietro en boerenzoon Bruno. In hun levenslange zoektocht naar geluk zwerft Pietro de wereld over terwijl Bruno trouw blijft aan zijn berg. Ondanks hun totaal verschillende levens blijft de vriendschap uit hun kinderjaren ogenschijnlijk onverwoestbaar.
20.30 uur, J.O. Vaillantlaan 143
€ 7,50

Tentoonstellingen

T/m 4 juni

Framer Framed, **Charging Myths**
Kunstenaarscollectief On-Trade-Off maakt een tentoonstelling over hoe afhankelijk technologie is van grondstoffen. Dat in al onze apparaten lithium zit is geen nieuws. De kunstenaars volgen het lythiumspoor van Manono in de Democratische Republiek Congo naar Amsterdam. Naast een kritische blik, tonen ze evengoed de magie van energie en elektriciteit, de veerkracht van mens en land, en het geloof in een nieuwe zon. Met onder anderen Marjolijn Dijkman, Pélagie Gbaguidi, Alain Nsenga, Pamela Tulizo en Maarten Vanden Eynde.
di-zo 12-18 uur, Oranje Vrijstaatkade 71
gratis

T/m 3 maart 2024

Tropenmuseum, **Diva's**
De Arabische cinema en muziek telt een aantal iconische diva's zoals Umm Kulthum, Asma-han, Warda en Fairuz. Ze hebben een wereldwijde artistieke en maatschappelijke impact.
di-zo 11-17 uur
€ 16 / € 10 / € 8 / gratis

Vanaf 6 mei

OBA Oosterdok, **Fototentoonstelling Inner Child**
We hebben allemaal innerlijke kinderen – leuke, stomme, lastige, verdrietige, woedende. Fotograaf André Sprong bracht er een aantal in beeld. Sabrina Soebhan maakte er een podcast bij met verhalen van de modellen. De portretten nodigen uit om te reflecteren op je eigen leven. Je vindt de podcast *Project Inner Child* op Spotify.
ma-vr 08-22 uur, za-zo 10-22 uur, Oosterdokskade 143
gratis

Jeugd

Zondag 23 april

Muziekgebouw, **Open je oren**
Martin Fondse is Componist des Vaderlands. Een mooie titel, maar wat houdt die eigenlijk in? Hij maakt bijvoorbeeld muziek bij belangrijke gebeurtenissen. En hij vertelt iedereen die het horen wil hoe leuk het is om te componeren. Voor dit concert neemt hij de bijzondere vibrandoneon mee. Vanaf 8 jaar.
15 uur, Piet Heinkade 1 (om 14.30 uur is er in de hal een voorprogramma)
€ 15,50 / € 9

Woensdag 26 april

OBA Oosterdok, **Dansverhalen**
Brontorina is een dinosaurus met een droom. Ze wil danseres worden. Dat is heel spannend want ze is veel groter dan de anderen en de dansschoenen passen niet.
Een docent van Dans-Dansen neemt de kinderen mee in het verhaal over Brontorina. Iedereen danst, want dans is van iedereen en van dansen word je blij. Voor 4-6 jaar.
11 uur, Oosterdokskade 143
gratis, aanmelden gewenst via 020-5230900 of klantenservice@oba.nl

Zaterdag 29 april

OBA Oosterdok, **Bob Popcorn feestje**
Bob Popcorn is een kinderboekenserie over de avonturen van maiskorrel Bob en zijn vriendin Ellis. Als Bob heel boos is, ontploft hij en verandert hij in een grote popcorn. De makers van het boek, schrijfster Maranke Rinck en illustrator Marijn van der Linden, lezen voor. Daarna bedenken de kinderen of zij zelf wel eens ontploffen en maken ze portretten over wat er omgaat in hun hoofd.
Vanaf 5 jaar.
11 uur, Oosterdokskade 143
gratis, aanmelden verplicht via 020-5230900 of klantenservice@oba.nl

Zaterdag 29 april

OBA Javaplein, **Dansverhalen**
Tien olifanten op weg naar een dansfeest is een vrolijk gedicht van Harm van Straaten. Het gaat over een optocht in de jungle waar niet alleen de olifanten aan mee doen maar ook de andere dieren. Een docent van Dans-Dansen neemt de kinderen mee in het verhaal en laat ze dansen. Iedereen is welkom, met of zonder danservaring. Voor 7-9 jaar.
13.30 uur, Javaplein 2
gratis, aanmelden gewenst via 020-5230900 of javaplein@oba.nl

BUURT PUZZEL

zomer
film
sfeer

www.thephotofactory.nl
C. van Eesterenlaan 15 - 020 - 419 72 00

In 1957 werd in het Amsterdam-Rijnkanaal een sluseiland aangelegd, ten zuiden van de Amsterdamse brug. In welk jaar is het overbodige geworden sluseiland afgebroken?

Mail de oplossing voor 10 mei naar info@ijopener.nl o.v.v. puzzeloplossing.

De 2 winnaars ontvangen een film of een camera voor eenmalig gebruik inclusief ontwikkelen, afdrukken en digitaal voor een lente vol fotoplezier.

Prijzen zijn niet overdraagbaar en twee maanden geldig.

Oplossing van de vorige puzzel:
TIC TAC TOE: Hoek Riouwstraat – Insulindeweg

Voetbalkooi: Bonistraat – Sumatrastraat – Sibogastraat
Glijbaan: Makassaplein

Winnaar: Luka Peeters

FOTO'S: STADSARCHIEF AMSTERDAM,
MARTIN ALBERTS, BJÖRN MARTENS